Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА КОМИТЕДЭЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…ай 1921 оной …н 21-hээ гарана. | № 202 (18525) | 1990 оной сентябриин 2, воскресени | Сэн 3 мүн.

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

Байгша оной августын 31-дэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани болобо. Республикын Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин үзэмжэдэ табигдаха асуудалнууд эндэ хаража үзэгдэhэн байха юм.

Россин Федерациин Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ Б. Н. Ельцин заседаниие хүтэлбэрилэн ябуулаа.

(ТАСС).

ЭРДЭМ МЭДЭСЫН hАЙНДЭРӨӨР!

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэл соо онсо удхатай хүлгөөтэ байдал шэрээдэг ямар нэгэ үдэрнүүд байдаг лэ ёhотой. Тэдэнэй дунда сентябриин 1 — Эрдэм мэдэсын үдэр, hуралсалай шэнэ жэлэй эхин ороно.

Гэр бүлэдэшье, обществодошье бүхы ерээдүйгөө ургажа ябаа залуу үетэнтэй холбодог гээшэбди. Олонациональна манай республикын болон бүхы оронойманай зоной хуби заяан шэнэдхэлгын үйлэ хэрэгүүдтэ залуу үетэнэй хэр тон hайнаар ойлгожо хабаадалсаха шадабариhаа ба хүсэлhөө, эдэнэй ажабайдалай хүсэл эрмэлзэлэлнүүдhээ сэхэ дулдыдана. Бата найдамтай ерээдүйтэй байхадаа, манай замда ушарhан эгсэ дабаануудые бидэнэр дабахабди, социалис обществоёо, хүн бүхэнэй зосоохиие хубилган шэнэдхэжэ шадахабди, үе үеын хүнүүдэй хоорондохи түүхэтэ холбоое болон уг залгамжалгые хуушан хэбээрнь үлөөхэбди.

Эдир нүхэдүүд, эдэбхи үүсхэлтэй, харюусалга ехэтэй эрхэтэд боложо hурагты, хүн түрэлтэнэй соёлой түйлалтануудые эдлэгты. Залуу наhанай ёhоор ухаан бодолдоо болон ажал хэрэгтээ зүрхэтэй, ажабайдалдаа эдэбхитэй байгты. Таанадай нэгэ тэгшээр хүгжэхэдэ, ажабайдалайнгаа зам шэлэхэдэтнай эрхэ сүлөө олгоходо, зохёохы хүсэл эрмэлзэлнүүдээ бодотоо дээрээ хэрэглэхэдэтнай нүлөөлхэ бүхы эрхэ байдал бии болгохын түлөө Россин Федерациин коммунистнууд тэмсэхэ юм.

Хүндэтэ багшанар, залуу хүнүүдэй хуби заяанда таанадай дүүргэдэг үүргэ айхабтар ехэ болон харюусалгатай. Ухибүүндэ, залуу хүндэ энэ дэлхэй дээрэ зүб замаа шэлэхэдэнь, өөрынгөө нүхэдые болон харгы замаа зүбөөр олоходонь, үнэн сэхээр, hэшхэлтэйгээр хүдэлхэдэнь болон ажаhуухадань туhалхын тулада өөhэдынгөө бүхы дурые, эрдэм мэдэсые болон сэдьхэлэйнгээ баялигые тэдэнэртэ үгыт. hуралсалай коллективүүдтэ демократическа шэнэдхэлгын болон бэе бэедээ этигэлгын, эрдэм мэдэсэдэ эрмэлзэлгын оршон байдал байгуулагты. Ажабайдалда эрхэтэдэй дундахи нүхэсэл, бэе бэеэ ойлголго, хүн түрэлтэнэй соёлой hаин hайханиие батадхагты. Харин бидэнэр, Россин Федерациин коммунистнууд hурган хүмүүжүүлэгшын зохёохы бэдэрэлгэ хэхэ, педагогическа бүхы шэнэ юумэ хэрэглэхэ, ажабайдалай болон ажалай hайн эрхэ байдал бии болгохо эрхые хамгаалхабди.

Хэды хоноод, РСФСР-эй Компартиие эмхидхэн байгуулгын съезд хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлхэ. Тэндэ Россин коммунистнуудай ажал ябуулгануудай программын проект хаража үзэгдэхэ юм. Тэрэнэй голдо хүниие, тэрэнэй оюун ухаан бодолой бүхы эрилтэнүүдтэйгээр табиха, эрдэм hуралсал, эрдэм ухаан болон соёлой тон ехэ удха шанартай байhаниие мэдэрэн, түрүүшын ээлжээндэ табиха hанаатайбди.

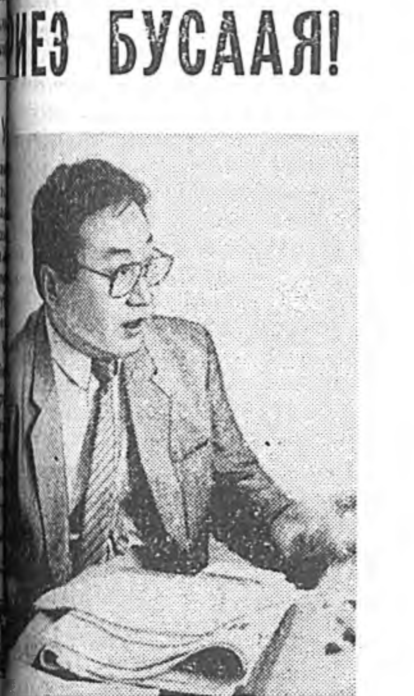
Мүнөө эхилжэ байhан hуралсалай жэл ашаг үрэтэ ажалай, шэнэ эрдэм мэдэсэ абалгын, үндэр хэмжээнэй эрхэтэнэй соёлой батажан хүгжэлгын жэл болог лэ.

Амжалта хүсэнэб, хүндэтэ нүхэдүүд!

И. ПОЛОЗКОВ,
РСФСР-эй Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь.

ТАБАН ЖЭЛ: *ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ*

…ЙГААЛИДАА …ИЕЭ БУСААЯ!

…аша туhада зорюулагдаhан об… байгуулха хүсэлтэй hэмди. Теэд… сэдьхэл бодолой, эан абарии,… эскэ, экономическа, экологическа… гэгшын кризистэ орошонхойбди.… юумнэй хоорондоо тон нягта хол… болоhон сагта эдэ бэрхэшээлнүүдэй… шье амяраа дабаха арга олдохо-

…Буряад орондо тохёолдоhон бэр… нүүдые яагаад дабахаб? Нэгэдэхеэр,… харилсаануудта республикаяа… хараа бодол саг дары зохёохо хэ… Хоёрдохёор, гадаадын-экономиче… харилсаануудые эршэмтэйгээр тогтоо… талаар бидэ манай хүршэ болохо… областьhоо холо гээгдэнхэйбди.… залган оршодог Хитадтай, Монгол… алдаа наймаа тогтоохо. Ниигын… орондо, зүүн зүгэй медицинэдэ, хү… жахыда, барилгын индустрида хам… предприятинуудые байгуулха байгаа.… онhоо Үнзгэтэйдэ хитадууд овощ… ха эхилбэ гээшэ ааб даа. Энэнь ехэ… бэшье үшөө бага. Гусиноозёрскдо… халуун уhа хэрэглэжэ, теплицэ… бярaад, хитадуудые хүдэлгөө haa,… адар hуудаг хүн зониие овощоор… хангажа болохо байгаа.

…совхозуудай үндэhэ hуури дээрэ… оронтой мал ажалай продуктнуу… болбосоруулдаг хамтын коопераати… эмхидхэхэдэ болохо. КНДР-тэй… нютагай нөөсэнүүдые хэрэглэжэ, эм… гаргаха, ой модоной баялигуудые… боруулха арга бии.

…мүн бага хэмжээнэй техникэ,… ческа түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэ… хамтын предприятинуудые байгуул… талаар харилсаха hаналнууд тухай хэ… ФРГ-тэй баталагдаа. Энэ та… союзна министерствэнүүдэй, албан… нүүдай зүгhөө туhаламжа хэрэгтэй.… тухай правительствын тогтоолой… haa, тэдэ албан зургаанууд хү… эдэбхижүүлхэеэ яаранагүй.

…асуудалнууд Буряад орондо… ашье түрүүшын ээлжээнэй байхаар… Мүнөө үедэ ямаршье бэрхэшээлые амяраа дабажа болохогүй гэжэ дээрэ хэлээ hэм. Энэ үнэхөөрөөшье тиимэ. Жэшээнь, би термодинамикын гэхэ гү, али дулаа гаргадаг түхеэрэлгэнүүдэй талаар мэргэжэлтэнби. Мэргэжэлээрээ экологиин асуудалнуудые анхараагүйдэм аргагүй. Гусиноозёрскын ГРЭС-ые абаад үзэе. Тэрэ оршон тойронхи байгаалида ехэ хохидол үзүүлдэг болонхой. Харин ФРГ-гэй мэргэжэлтэд экологическа тон бага хохидолтой түхеэрэлгэнүүдые зохёожо шададаг. Тиимэhээ тэдээнтэй харилсаа тогтсобо ха юмбибди.

Мүн баhа экологиин асуудалнуудай экономикын хүгжэлтэhөө, эсэсэй эсэстэ политикын, хуули ёhоной асуудалнуудhаа таhаршагүй байhаниинь үдэрhөө үдэртэ бүри элеэр харагдана. Зайлашагүй энэ тобшололдо үндэhэлэн, манай республикада «Экомир Байкала» гэжэ научно-практическа нэгэдэл байгуулагданхай. Тэрээндэ экологууд, биологууд, инженер-технологуудhаа гадна философууд, юристнууд, түүхэшэд, археологууд, психологууд, бусадшье мэргэжэлтэд хабаадуулагданхай. Байгша оной сентябрь соо энэ нэгэдэл, үшөө хэдэн эмхи зургаанууд «Байгал шадар ажамидардаг хүн» гэhэн программатай уласхоорондын конференци Улаан-Үдэдэ үнгэргэхэнь.

Нангин манай Байгалые бүхы хүн түрэлтэнэй баялиг гэжэ уласхоорондын олониитэдэ мэдэрүүлхэ зорилго гол шухала болонхой. Буряад оронhоо hунгагдаhан СССР-эй, РСФСР-эй арадай депутадууд, республикын Верховно Совет, арадай депутадууд энээнэй түлөө тэмсэхэ уялгатай. Удаарuулангүй, Байгал тухай хуули абаха хэрэгтэй. Энэ хуулиин үндэhөөр нютагай промышленностьда, хүдөө ажахыда экологическа, нөөсэ баялигуудые гамнадаг бүлэг предприяти, эмхи зургаануудые байгуулха арга олдохо.

Бүхыороной, уласхоорондын нэгэдэлэй мүнгэ зөөри hомолонгүйгөөр Байгалые абаржа болохогүй. Тиимэhээ байгаали хамгаалха тодорхой программануудые бэелүүлгэдэ тусгаар шэглүүлэгдэhэн уласхоорондын «Байкалбанк» дары байгуулха хэрэгтэй.

Энээнhээ уламжалан, манай институт, тэрэ тоодо манай кафедра, hаяын сагта иимэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хабаадалсаха хараатай. Нэн түрүүн бүхы промышленна предприятинуудай, агропромышленна комплексын оршон тойронхи байгаалида хаядаг хорото бодосуудые шэнжэлжэ, хэмжээень гүйсэд тодорхойлоод, тус тус предприятинуудай экологическа паспортнүүдые зохёохо. Тэрэнэй үндэhөөр Байгаали хамгаалха талаар республикын Гүрэнэй комитет хорото бодосуудые хаяhанай түлөө түлбэриин хэмжээе тодорхойлхо ёhотой.

Гэхэ зуура, хорото бодосуудай хэмжээ тодорхойлхо приборнууд манай орондо үгы шахуу. Тэдэниие ФРГ-hээ, баруунай бусад оронуудhаа худалдажа абаха арга бэдэрхэ. Мүн Новокижингинскын уурхайн үндэhэ hуури дээрэ ФРГ-тэй хамта экологическа (тооhо, газ hорожо абадаг) түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилдэг, хэмжээгээрээ томо бэшэ машина бүтээлгын комплекс байгуулжа болохо.

Дэлгүүрэй экономикодо орожо, захиралта, баалалтын хүтэлбэрилгэтэй хахасахадаа, экологиин асуудалнууд ёhотоор шиидхэгдэжэ захалхэ гэжэ хүлеэнэбди. Юундэб гэхэдэ, мүнөө союзна мэдэлэй томо предприятинууд гансал өөрынгөө министерствын аша туhые хараад, нютагай байгаалиин хэршье бузарлагдажа байхада, hанаата болоногүй ха юм. Энэмнай одоол гажа буруу ябадал болоно бшуу. Тиимэhээ бидэниие энхэргэнээр бөөмэйлэн үргэhэн түрэл байгаалидаа энэ наhандаа харюулашагүйгөөр үритэйгөө мэдэржэ, тэрэнээ зарим тэдыгээршье хүсэлдүүлхын тула залан шударгы оролдолго гаргаял!

Ц. ДАМБИЕВ,
Зүүн Сибириин технологическа институдай дулаа гаргадаг техникын кафедрые даагша, техническэ эрдэмэй кандидат.

СССР-эй ПРЕЗИДЕНТ: «ХУБИ ЗАЯА ШИИДХЭМЭЭР ХӨӨРЭЛДӨӨН БОЛОБО»

Байгша оной августын 31-дэ МИД-эй хэблэлэй түбтэ СССР-эй Президент М. С. Горбачев совет болон гадаадын оронуудай журналистнуудтай уулзаhан байна.

Манай гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэтэй уулзалгада хэблэлэй түлөөлэгшэд айхабтар ехэ hонирхолтойгоор хандаа. Оронойманай ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн Федерациин Соведэй болон Президентскэ Соведэй тэрэ үдэр Кремль соо түгэсэhэн хамтын заседаниин дүнгүүд тус пресс-конференциин гол темэ болоо.

Зүблэхэ зүйлөөрөөшье, табигдаhан асуудалнуудаараашье, хабаадалсаhан зонсороошье тон ехэ хэмжээнэй заседани болоо гэжэ М. С. Горбачев хэлэбэ. Эдэ хоёр Соведүүдэй гэшүүдhээ гадна союзна правительствын ба республиканuудай, автономно бүхы байгууламжануудай правительстванuудай, СССР-эй Верховно Соведэй комитедүүдэй болон комиссинуудай хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзуудай түлөөлэгшэд, мэдээжэ эрдэмтэд, оронойманай бүлэг хүдэлмэришэд энэ заседанида уригдаhан байгаа. Үнэн сэхэ, шүүмжэлхы ёhоор шэнжэлэлгын, тон эрид шуудаар шэнжэлэлгын оршон байдалда тон үндэhэ баримтатайгаар үгэ буляалдаан боложо, бүхы асуудалнуудай тон хурса талануудые элирүүлхэдэ туhалаа гэжэ хэлэхэ байнаб. Тиигэжэ, минии hанахада, тогтоод байhан байдалые шэнжэлхэ, хубилган шэнэдхэлгын мүнөөнэй шата дээрэ бэелүүлхэдэ шухала хэрэгтэй хэмжээнүүдые зохёохо замдаа урагшаа дабшаха арга боломжо олдоо. Хубилган шэнэдхэлгэмнай айхабтар ехэ бэрхэшээлнүүдтэй ушаржа байна. Бидэнэр удаарха ёhогүйбди. Шэнэдхэлгэ бэелүүлhэнэй ашаар бии болоhон айхабтар ехэ hайн юумые дүүрэн хэмжээгээр хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Хубилган шэнэдхэлгын бүхы жэлнүүд соо болоhон тон ехэ үйлэ хэрэгүүдэй нэгэн болоно гэжэ Президент тус заседаниие сэгнэнэн байна. Юуб гэхэдэ, бэелүүлэгдэхэеэ байгаа реформонуудай, тэдээнэй дэмжуулан, ажабайдалай экономическа шэнэ түхэл маягуудта оролгын асуудалнуудта зорюулагдаhан байгаа ха юм. Тиимэhээ эгээл зүб шиидхэбэринүүдые олохо гээшэ гол зорилгонь болоо. Тогтоhон байдалые бултадаа ойлгокобди, тэрэнэй ямар харюусалгатай шатадаа оройониие мэдэрнэбди. Мүн гол түлэбынь, бултадаа хамта ажал ябуулгаяа эрхилхэ ёhотойбди гэжэ ойлгонобди гээд М. С. Горбачев онсолhон байна.

Мүнөө тогтоод байhан хүшэр хүндэ байдалhаа хамтаржал гараха арга бии гэhэн бодол энэ пресс-конференци дээрэ тон элеэр соностоо. Иимэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, үнэхөөрөөшье, манай орон тон хүшэр байдалда оронхой. Тиимэhээ хэрбээ хүсэ шадалаа олон тээшэнь хаяха, тэрээнhээ байтагай хоорондоо зүришэлдэхэ болоо hаамнай, бүри орёо байдалда орожо магадбди гээд Президент тэмдэглэбэ.

Хоёр үдэр соо үргэлжэлhэн үгэ буляалдаата зүбшэн хэлсэлгын гол удхые харуулхадаа, дэлгүүртэ орохо талаар программын түгэсхэхы шатада ороhо замууд тухай асуудал залан шуудаар харагдаhан байна гэжэ гүрэниие хүтэлбэрилэгшэ онсолоо. Эдэ бүгэдэ айхабтар шухала юм. Тиимэhээ hаяын үдэрнүүдтэ тус хүдэлмэри түгэсхэхэ арга боломжо заседани дээрэ болоhон хөөрэлдөөн олгоно гээд Президент хэлэhэн байна. Хэрбээ манай ороной нэгэн бүхэли байлгэ, нэгэн бүхэли экономическа байгууламжа, экономическа асуудалнуудые шиидхэхэдэ, арадуудай харилсан хүдэлэлгэ тухай хэлэгдэбэлнь, дэлгүүртэ оролгын программа ямар нэгэ шиидхэхы удхатай байха гэhэн ойлгосо бии.

Бүгэдэ союзна хэлсээнэй ерээдүй тухай зүбшэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай мэдээсэл шагнагдаа. Энэ хадаа баhал шухала асуудал болоно. Тэрэниие шиидхэнгүйгөөр хубилган шэнэдхэлгын замаар урагшаа дабшахабди гэжэ хэлэhэнэй үлүү гээд М. С. Горбачев зааба. Эдэ зүбшэлдөөнүүдэй ашаар тус хүдэлмэриеэ шэнэ шатада гаргаха арга боломжотой болообди. Эдэ бүгэдэhөө уламжалан, бэлэдхэлэй комитет бии болгоходо таарамжатай гэжэ мэдэрэгдээ. Союзна республиканuудай хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй Президент, СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ тэрэнэй бүридэлдэ ороходо ёhотой гэжэ шиидхэгдэбэ. Иигэжэ бүгэдэ союзна хэлсээе зохёохо талаар хүдэлмэриин удаадахи шатые шэнэ хэмжээндэ гаргаха болоно гээшэ.

Политическэ үйлэ хэрэгүүдэй, экономикын, дэлгүүрэй болон нацинууд хоорондын харилсаануудай талаар обществын байдалые нэгэ тэгшэ болгохо хэрэгэй шухала байhан тухай асуудалнуудай нэгэн байгаа. Юуб гэхэдэ, энэ зорилго бэелүүлэнгүйгөөр, хубилган шэнэдхэлгын замаар урагшаа дабшаха гээшэ хүндэ байха гэжэ мэдэрэгдээ гээд М. С. Горбачев заанан байха юм. Гадна хубааралгын үйлэ хэрэгүүдэй саашанхи хүгжэлтэ хубилган шэнэдхэлгын бүхы хараа шэглэлдэ айхабтар ехэ хохидол ушаруулжа магад.

Би үгэ буляалдаата зүбшэн хэлсэлгээр сэдьхэлээ хананхайб, зүгөөр зарим ушарта тон хурса арсалдаан болодог байгаа гэжэ Президент хэлэбэ. Зүбшэн хэлсэhэн асуудалнуудаймнай айхабтар ехэ хэмжээтэй байhанhаань эдэ бүгэдэ уламжалаа гэжэ тэрэ нэмэбэ. Энээнэй ашаар урагшаа эрид шуудаар, бэедээ найдангяар дабшаха арга боломжо олдохо байна.

Мүнөө үедэ саг хадаа шиидхэхы удха шанартай болонхой. Энээниие гүрэниие хүтэлбэрилэгшэ онсолон тэмдэглээ. Хэрбээ 2—3 hара алдаа haa, олон юумэнhээ арсаха баатай болохобди. Тиигэжэ гансашье тактикадаа бэшэ, харин стратегидээ хубилалтануудые оруулха баатай болохобди. Тиимэhээ манай хөөрэлдөөн хуби заяа шиидхэмээр удха шанартай байгаа.

М. С. Горбачев журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба. Тэдэниинь оронойманай ажабайдалай дотоодыншье, гадаадыншье талануудта хабаатай байгаа.

Пресс-конференци тухай дэлгэрэнгы тоосоон хэблэлдэ толилогдохо.

И. НОВИКОВ,
ТАСС-ай дипломатическа корреспондент.

АШАГ ҮРЭТЭЙ ЗАМБУУЛИН

Космонавтикые хүгжөөлгэдэ hомологдоhон мүнгэн зөөри сүм бусаагдана, тиигэжэ замбуулин оронойманай арадай ажахын комплексын ашаг олзотой hалбари болоно гэhэн гол тобшолол СССР-эй лётчик-космонавтнууд А. Соловьёв А. Баландин хоёртой уулзалгын үедэ совет болон гадаадын оронуудай журналистнуудай абаhан мэдээсэл соо-hoo хэмээр. Эрдэм-шэнжэлэлгын «Мир» комплексын зурагаадахи гол экспедициин хүдэлмэридэ зорюулагдаhан брифинг СССР-эй МИД-эй хэблэлэй түбтэ болобо.

Захил хэдэг фирмэнүүдые түлөөлhэн мэргэжэлтэд, космонавтнууд энэ ниидэлгын онсо хажуунууд, замбуулинда үнгэргэгдэhэн туршалганууд тухай хөөрэхэдөө, газар дээрэ абахын аргагүй онсо шухаг материалнууд абтаа гэжэ тэмдэглэhэн байна. «Кристалл» гэжэ технологическа шэнэ комплексын пеэшэнүүд соо бүйлуулагдаhан тон сэбэр полупроводниково кристаллнууд эндэ онсо hуури эзэлнэ. 25 туршалга үнгэргэжэ, Соловьёв Баландин хоёр энэ технологи хэрэглэжэ hураад, тус кристаллнуудтай капсулануудые Газар дээрээ абажа ерэhэн байна. Иигэжэ электронно болон лазерна шэнэ техникэ бии болгохо талаар ехэ арга боломжонууд олдобо гээшэ. Газарай нюрууе болон атмосферын элдэб хубинуудые фотозурагта абаhанай, спектрометрировани хэhэнэй ашаар абтаhан дүнгүүд манай түбиин экологическа карта табихада, айхабтар ехэ арадай ажахын удха шанартай байха юм. «Природа-5» фотоаппаратурын туhаламжаар мянга гаран зураг абтаа.

Технологическа туршалгануудhаа гадна элдэб астро- болон геофизическэ, техническэ, медицинскэ ба биотехнологическа туршалганууд үнгэргэгдэжэ, эрдэм ухаае горитойгоор баяжуулhан байна.

Энэ ниидэлгэ эмхидхэлгэдэ 84 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Харин олзо оршонь 97 миллион түхэриг болобо. Иигэжэ hая дүүрэhэн Соловьёвой болон Баландинай ниидэлгын үедэ олзо абтаhан байна гэжэ ойлгохоор ааб даа.

Багахан завод боложо байhан замбуулинай эрдэм-шэнжэлэлгын «Мир» комплексын хүдэлмэриин ашаг үрэ улам дээшэлжэ байна. Тиигэжэ бэлэн болгогдоhон продукци Газар дээрэ асарха тухай асуудал мэргэжэлтэдэй урда табигдаба. Мүнөө үедэ шэнэдхэгдэhэн «Замбуулинай ашаанай машина» болохо «Прогресс-М5» онгосо табиха гээд хараалагдана. Энээнэй ашаар 150-haa 300 килограмм хүрэтэр ашаа Газар дээрэ бусааха арга боломжо олдохо юм. «Кристаллай» бүхы түхеэрэлгэнүүдые проектнэ хүсэндэнь хүргэхэдэ, жэл соогоо 3—4 дахин шэнээр үйлэдбэрилэгдэhэн материалнуудые замбуулинhаа асарха хэрэгтэй болохо гээд мэргэжэлтэд тоолоно.

СССР-эй Главкосмосой начальник А. И. Дунаев, Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ космонавтнуудые бэлдэлгын түбэй начальник авиациин генерал-майор А. Г. Николаев, ниидэлгые хүтэлбэрилэгшын орлогшо В. Г. Благов совет замбуулинай hалбариин хүгжэлтын hаяын ерээдүй тухай хөөрэжэ үгэбэ, журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба.

В. ХРУСТОВ,
ТАСС-ай корр.

НЮТАГАА БУСАНА

Эхэнэрнүүдые болон үхибүүдые Ираhaa Советскэ Союзда бусаалга түгэсхэгдэжэ байна. Байгша оной августын 31-нэй үглөөгүүр 5 час 45 минутада Москвагай «Шереметьево-1» гэжэ аэропортдо совет хүнүүдэй гурбадахи бүлэг хүрэжэ ерэбэ. Тэдэнэр дүн хамтадаа 316 хүн болоно. Тэрэ тоодо 67 үхибүүд бии. Эдэнэр хадаа хилын саанахи совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй болон мэргэжэлтэдэй бүлэнүүдэй гэшүүд юм.

Түрүүшын ээлжээндэ Ирагhaa гаргагдаха ёhотой совет эхэнэрнүүд болон үхибүүдэй hүүлшын бүлэг hаяын үдэрнүүдтэ Багдадhaa гаргаха талаар бэлэдхэл мүнөө үедэ ябуулагдажа байна гэжэ СССР-эй МИД-hээ мэдээсэбэ.

(ТАСС).

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

БИРАГҮЙ БЭЛЭДХЭЛЭЙ ХОЙШОЛОН ГҮ?

Хатаhан үбhэеэ hурилхэ талаар Кабанскын, Хурамхаанай, Баргажанай районуудай ажахынуудай тэжээл бэлэдхэгшэд урагшатай. Жэшээлбэл, Хурамхаанай районой үбhэшэд hүүлэй долоон хоног соо 43732 центнер үбhэ hурилжэ үрдеэ гэхэ гү, али бүри урдахи долоон хоногойхиhоо 3453 центнерээр ехэ үбhэ бэлэдхээ.

Нойтон үбhэ hалхитуулан хатааха түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг ажахынууд мүнөө сагай шахардуу байдалда амжалтатай. Республика доторнай түрүү онол аргануудые үргэнөөр дэлгэрүүлэгшэд олон. Жэшээлбэл, Түнхэнэй райондо элдэб олон түхеэрэлгэнүүд бүтээсэтэйгээр хүдэлгэгдэнэ.

Сенаж даража абаха хүдэлмэрээ үргэнөөр ябуулhан ажахы байгшэ ондо бариштаха байhаниинь эли. Юуб гэхэдэ, мүнөө үбhэ хуряаха хаhа болзорой үнгэржэ байhан үедэ сабшагдаhан ногооной шэмэ, шанар эрид доошолонхой гээшэ. Тиимэhээ ажахынуудай мүнөө hурилжэ байhан үбhэндэ минеральна бодосууд—каротин, протеин тон бага байхал. Хэрбээ энэ ногоогоо хэршээд, сенаж гү, али тэрэл хэбээрнь хэрэглэхэ сенаж дараhан ажахынууд шэмэтэй, яhала hайн шанартай тэжээл абахань гээшэ.

hүүлэй мэдээгээр Баргажанай, Бэшүүрэй, Яруунын, Кабанскын, Хяагтын, Хориин районууд сенаж горитойхоноор даража абаба. Тусхайлбал, Хяагтын районой ажахынууд үнгэрhэн долоон хоногто 87700 центнер иимэ зүйлэй тэжээл нөөсэлжэ абаа. Тиин гэhээ Бэшүүрэй, Захааминай, Хэжэнгын, Түнхэнэй районуудта сенаж биратайгаар дараггдабагүй. Мүнөө илангаяа үбhэнэй багаар, муу шанартайгаар бэлэдхэгдэжэ байhаниие хараада абажа, сенаж гансашье ногоогоор бэшэ, мүн ороohото ургамалаар ехээр даража абаа haaнь, ажахынуудта үбэлдөө, хабартаа нилээд нэмэри боложо үгэхэ hэн гээд hанамжалагдана.

Мүнөө силосэй ургамалнуудые хуряаха хүдэлмэри үдэрhөө үдэртэ үргэдэнэ. Зарим райондо силос дараха түсэбөө дүүргэhэн коллективүүдшье бии. Жэшээлбэл, Захааминай районой Михайловкын совхозой арендатор Ш. Ш. Ванданoвай хүтэлбэрилдэг звено ажалай 12 үдэр соо силосэй ургамалнуудые сүм хуряажа абаа. Тиихэдэ Кабанскын районой ажахынууд, хүдөө ажахын предприятинууд мүнөө урагшатай. Малдаа эрхим шанартай тэжээл бэлэдхэхые хүсэгшэд бии. Жэшээлбэл, Зэдын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Хориин районуудай зарим ажахынууд силос дарахадаа, гашалангирыень доошолуулжа шанаржуулхаар консервантнуудые үргэнөөр хэрэглэнэ. Тусхайлбал, Яруунын райондо мүнөө бүхыдөө дарагдаhан 289830 центнер иимэ зүйлэй тэжээлэйнь 52100 центнерынь консервантаар шанаржуулагдаа. Мүн Түнхэнэй райондо 40702 центнер, Хориин районой ажахынуудта—38650 центнер силос шанаржуулагдажа дарагдаа.

Ногооной гурил гаргаха хүдэлмэри үргэлжэлhөөр. Мүнөө сабшалангай ногооной шэмэ шанарай доошолhонhоо уламжалан, витаминтай гурил ороohото ургамалай холисоор гаргадаг болоhон ажахынууд олошороо. Энэ зүбтэй ха. Хамагhaa ехэ гаргашатайгаар ногооной гурил бэлэдхэжэ байхадаа, шанартань анхараагүйдэ аргагүйл даа. Хэрбээ каротин, протеинээр бага ногоо сабшажа, гурил гаргаа haa, тэрэ томо агрегадай бүхы гаргаша харюулагдахагүй бшуу. Тиимэhээ ажахынуудай зооветеринарна мэргэжэлтэд ногооной витаминтай гурил гаргагшадай ажалыень шалгажа, бэлэдхэгдэhэн гурилайнь шанарые дары тодорхойлоод, зохихо хэмжээнүүдые абахын түлөө оролдодог байг лэ гэжэ тэжээл бэлэдхэгшэд дурадхана.

Байгаалиин гасалан бэрхэшээлые дабаха гээшэ хүндэхэн ааб даа. Гэбэшье hүүлэй үдэрнүүдтэ реепублика доторнай тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри олон райондо түргэндөө орожо байна. Тусхайлбал, Кабанскын район адууhа малайнгаа условно толгой бүхэндэ 9,73 центнер, Ивалгын, Баргажанай, районуудай ажахынууд 4,06—4,26 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбhэ, сенаж, силос, ногооной гурил нөөсэлөөд, байна. Энэмнай жэшээлэшэгүй бага ааб даа. Үбэлжэлгэдөө хүсэд хүрэхөөр үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула гансал түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй гэжэ hанагдана. Энэ талаар hайн бэлэдхэлгүй байhандаа, республикымнай ажахынууд иимэ шахардуу байдалда оробо гээшэл даа.

РЕСПУБЛИКЫН РАЙОНУУДТА ҮБhЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ 1990 ОНОЙ АВГУСТЫН 27-ной МЭДЭЭН
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Районууд	Үбhэн	сенаж	силос	ногооной гурил	Малай условно толгой бүхэндэ хүртэхэ тэжээлэй единицын хэмжээгээр (центнерээр)
Баргажанай	39,1	63,3	38,9	37,4	4,06
Баунтын	28,1	—	11,8	203,0	2,21
Бэшүүрэй	16,6	13,1	20,3	42,7	2,62
Зэдын	11,6	29,4	12,0	61,5	2,49
Яруунын	22,9	42,8	69,8	59,7	2,55
Загарайн	35,8	—	36,0	43,8	2,86
Захааминай	27,6	16,6	52,3	54,2	2,27
Ивалгын	29,7	28,7	35,3	41,1	4,26
Кабанскын	51,2	77,8	92,1	53,2	9,73
Хэжэнгын	16,2	14,3	24,3	51,3	2,04
Хурамхаанай	57,4	10,2	14,3	53,6	3,66
Хяагтын	7,9	44,1	9,3	74,7	3,33
Мухар-Шэбэрэй	20,3	10,6	40,2	35,7	2,80
Ахын	10,8	—	—	—	0,19
Прибайкалиин	23,2	—	—	109,6	1,46
Хойто-Байгалэ	32,5	—	—	91,0	1,53
Сэлэнгын	20,9	18,9	8,3	85,5	2,00
Тарбагатайн	24,4	27,5	16,5	62,2	3,80
Түнхэнэй	44,3	1,4	54,1	93,3	3,72
Хориин	26,5	47,0	61,3	56,6	3,75
Республика бүхыдөө	26,0	27,8	34,6	56,3	3,12

ЗАМБУУЛИНhAA МЭДЭЭСЭЛ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛБЭРИЛДЭГ ТҮБ, (ТАСС). Геннадий Манаков болон Геннадий Стрекаловай замбуулинда ниидэлгын түрүүшын hара түгэсэжэ байна.

Августын 31-нэй ажалайнь сагай ехэнхи хуби медицинскэ шэнжэлэлгэнүүдтэ зорюулагдаба. Үглөөгүүр космонавтнууд бэеынгээ шэгнүүр хэмжээ, замбуулинай оршон байдалда хэрэглэгдэнгүй шахуу байhан балсангуудайнгаа хэр байhанда сэгнэлтэ үгөө. Иимэ амгалан байдалда зүрхэнэй сохисын биоэлектрическэ эдэбхиие тодорхойлхо зорилготой шэнжэлэлгэнүүдые «Мир» комплексын бортинженер гараа юм. Энээнhээ гадна стан-циин болон модулиин бүхы таhалгануud соохи агаарай бүридэлые шэнжэлхэ талаар туршалгануудые экипаж хэhэн байна.

Замбуулинай комплексын газаа талада тодхогдоhон эрдэмэй аппаратура хэрэглэлгэтэй туршалганууд үргэлжэлүүлэгдээ. Ионосферэдэ болон Газарай атмосферын дээдэ хубинуудта боложо байдаг физическэ үйлэ хэрэгүүдые шэнжэлэлгэ энэ үдэр баhал үнгэргэгдэбэ.

Замбуулинhаа мэдээсэлнүүдэй болон телеметрическэ хэмжэлгэнүүдэй ёhоор ниидэлгэ бараг hайнаар үнгэрнэ. Суббото болон воскресенидэ космонавтнууд амарха юм.

КПСС-эй XXVIII съездын хараа шэглэлээр

ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЫН ЗАМДА

КПСС-эй XXVIII съезд орон дотор ушарһан шахардуу байдалда зүб сэгнэлтэ үгэжэ, мүнөө үеын шатада партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые болон программа элирхэйлбэ гээшэ. КПСС-эй шэнэ Уставтай зохилдуулан, Захааминай районой партийна организацинуудта тоосоото-һунгалтын кампани боложо эхилэнхэй. Байгша оной октябрь һарада районно XXXIII партийна конференци үнгэргэгдэхэ юм.

Бүри май һарада үнгэргэгдэһэн КПСС-эй райкомой IX пленум дээрэ тоосоото-һунгалтын суглаануудые үнгэргэхэ болзор, конференци дээрэ хэлсэхэ асуудалнууд хараалагдаа, түлөөлэлгын нормо — КПСС-эй 5—5 гэшүүдһээ нэгэ делегадые һунгаха гэжэ баталагдаа һэн.

Мүнөө жэлдэ район соохи партийна 44 бүлэгтэ, цехүүдэй 25 болон партийна эхин 52 организацинуудта тоосоонууд ба һунгалтанууд үнгэргэгдэхэ байна. Тиимэһээ партиин райком, тэрэнэй гэшүүд, партийна комитедүүд, партийна организацинуудай секретарьнар, партгрупоргнууд тоосоото-һунгалтын кампанида ёһотой бэлэдхэл хэхэеэ, тэдэниие политическэ болон эмхидхэлэй дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэеэ ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна.

Жэшээлхэдэ, район соогоо эгээл томо партийна эхин организацинуудай нэгэн болохо Зэдын комбинадай парткем тоосоонууд болон һунгалтануудта яһала һайн бэлэдхэлтэйгээр хүрэжэ ерэбэ. Эндэ августын 28-һаа захалжа, цехүүдэй партийна бюронууд тоосожо эхилээ. Энэ кампаниин дүнгүүд сентябриин 29-дэ партийна комитедэй конференци дээрэ дэлгэрэнгыгээр согсологдохо.

КПСС-эй XXVIII съездын материалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, комбинадай олонхи коммунистнууд партийна эмхинүүдэй хүдэлмэри тухай тодорхойгоор тогтожо хөөрэлдэбэ. Шиидхэгдээгүй өөһэдынгөө асуудалнуудые бэеэ даагаад шиидхэхэ арга боломжо партиин съездын олгоһониинь ехэ һайшаалтай. Жэшээлхэдэ, коммунист Э. Э. Шидловский комбинадай управлениин партийна суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ямаршье асуудалнуудые, ехэшье, багашье һаань хамаагүй, өөһэдынгөө мэдэлээр шиидхэхэ ёһотойбди гэжэ мэдүүлээ һэн.

Партийна эхин эмхинүүдтэ һүүлэй үедэ үнгэргэгдэһэн суглаанууд дээрэ КПСС-эй Программые дэмжээгүй, Уставай эрилтэнүүдые хазагайруулһан хүнүүд эрид шангаар шүүмжэлэгдэжэ, партиин гэшүүнһээ гаргагдаба. Гадна өөһэдын дураар КПСС-эй гэшүүнһээ гараха тухай гүйлтануудые бариһан хүнүүдэйшье дура хүсэл хангагдаа. Комбинат соо 100 шахуу хүн партиин гэшүүнһээ гараһан байна. Олонхинь партиин гэшүүнэй түлбэри түлэхэһөө арсаба. Тэдэнэй дунда КПСС-эй райкомой шалгалтын комиссиин гэшүүн байһан И. Г. Решетилова, урдандаа КПСС-эй обкомой гэшүүн байһан Л. В. Половинкина, хүдэлмэришэд А. Ф. Щукин, А. А. Ворошилов болон бусад бии.

— Партийна эхин эмхинүүд хадаа шэнэ үүргэеэ һайса бодомжолон мэдэржэ, имагтал өөрын политика ажалша коллектив соогоо ябуулха зэргэтэй байна. Тэрээнгүй һаа, партиие демократизацилга хэзээдэшье бэелүүлэгдэхэгүй. Мүнөө үеын үшөө нэгэ зорилго гэхэдэ, имагтал холын хараа бодолтой шэнэ эдэбхитэдые партиин эхин эмхинүүдэй хүтэлбэридэ һунгаха ёһотойбди. Юуб гэхэдэ, хуушанайшье, мүнөө үеыншье зарим секретарьнууд уялгаяа дүүргэхэ хүсэлгүй, үнгэрхэдөө арсажашье байна. Зарим коммунистнуудые партиин Уставай эрилтэнүүдые дүүргэхыень гүйхэ саг ерэдэг. Энээн тухай һайса бодомжолхо хэрэгтэй. Үнэхөөрөөшье, журамаа Уставай эрилтээр шангадхаагүй һаа, хүсэтэй, шадалтай партийна эмхинүүдые байгуулжа шадахагүйбди. Имагтал энэ асуудалһаа коммунистнуудтай хөөрэлдөөнүүдые тоосооо-һунгалтын суглаанууд дээрэ захалха ёһотойбди,— гэжэ Зэдын комбинадай парткомой секретариин орлогшо В. Клопов хэлээ һэн.

Партийна эхин организацинуудай тоосоото-һунгалтын суглаанууд дээрэ съездын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэлгые үргэлжэлүүлхэ шухала. Түрүүшын ээлжээнэй хэмжээнүүдэй тоодо мүнөө үедэ хүдэлжэ байһан партийна комитедүүдэй бүридэлнүүдые һайса шэнжэлэн хаража үзэхэ, шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ шадаха коммунистнуудые дэбжүүлхэ шухала.

Коммунистнуудай дурадхалнуудые, һанамжануудые һайса шэнжэлжэ үзэһэнэй һүүлээр лэ энэ хүдэлмэриие партийна эхин организацинуудһаа эхилээд, КПСС-эй райком хүрэтэр бэелүүлхэ хэрэгтэй. Һаяшаг эндэ үнгэргэгдэһэн партиин райкомой X пленум дээрэ эдэ асуудалнууд табигдаба.

Мүнөө партийна эхин эмхинүүд партиин районно комитедэй ерээдүйн бүридэл тухай дурадхалнуудые оруулжа, үндэһэлэн баримталжа байна. Һаяшаг Зэдын комбинадай секретарьнуудай соведэй нэрэһээ дурадхал оруулагдаа. Энэ совет партиин райкомой таһагуудай орондо комиссинуудые эмхидхэхэ, райкомой аппарадые эрид хороохо гэһэн дурадхалнуудые оруулба.

Эдэ үдэрнүүдтэ район дотор тоосоото-һунгалтын партийна суглаанууд үргэлжэлһөөр.

М. ГОНЧИКОВ,
манай корр.

КОММУНИСТНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ ЯАЖА ЭМХИДХЭХЭБ?

Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай шэнэ жэл дүтэлбэ. Коммунис парти тэрэниие яагаад эмхидхэхэб гэһэн ТАСС-ай корреспондентын асуудалда ЦК-гай үзэл сурталай таһагай партийна һуралсалай секторые даагша, философиин эрдэмэй кандидат В. Г. Кремень харюусана.

— Мүнөө үедэ партийна һуралсал тухай олон тоото һанамжанууд бии байхын хажуугаар, тэрэнэй аша туһа үгэхэ аргань һалаа гэһэн хөөрэлдөөнүүдшье болодог юм. Энээн тухай юун гэжэ хэлэлтэйб?

Демократиин үндэһэндэ түшэглэн, совет общественын хүгжэжэ эхилһэн эрхэ байдалда, янза бүриин партинуудай бии боложо байхада, КПСС-эй зонхилхы үүргэеэ орхижо, ёһотойл политическэ хүсэн болохо үедэ политическэ гэгээрэлэй һуралсалай удха шанар улам бүри дээшэлжэ байнхай.

Байгша ондо партиин XXVIII съездын баталан абаһан материалнуудые шудалалга политическэ һуралсалай гол удхые тодорхойлхо зэргэтэй. Тиимэһээ партийна һуралсалай асуудалнууд партийна эхин организацинуудай бэ парткомуудай хүдэлмэриин шухалын шухала шэглэлынь болоно гэжэ харагдана ха юм.

Энэ һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ партиин ухаан бодолой гол хүсэнүүдые, XXVIII съездын делегадуудые, партийна органуудта һунгагдаһан хүнүүдые, эрдэмтэдые, зохёохы интеллигенциие хабаадуулха зорилготойбди.

— Политическэ һуралсалай урданай системэ үнэхөөрөөшье һандаран бутараа гэжэ тэмдэглэхэ байнаб,— гэжэ В. Г. Кремень үргэлжэлүүлнэ.— Хооһон, баримтагүй, бүгэдэ тээ нэгэн адли болошоһон, ондоогоор хэлэбэл, хубилжа шадахаяа болишоһон һуралсалые дахинаа һэргээбэл, ямаршье туһа нэмэригүй байхаһаа гадна ехэ һаад ушаруулха байһаниинь эли.

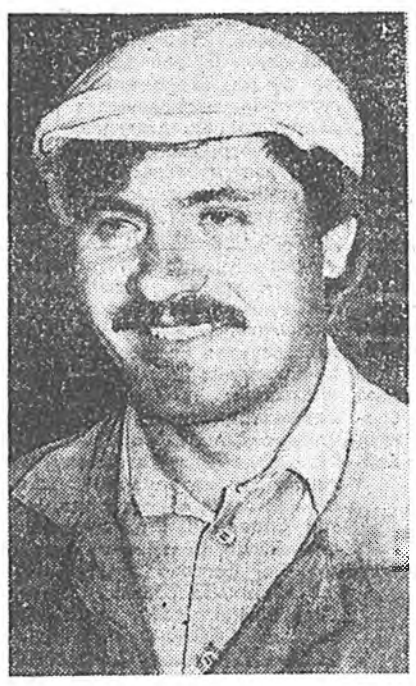
Энээниие тон шэнээр, ондоо янзаар ябуулха саг тулаа. Һуралсалай гол шухала удхань коммунистын өөрынь шэнжэ шанарта түшэглэхэ ёһотой. Иигэжэ тэрэнэй эрилтэнүүдые хангаха зорилгоор партийна һуралсал эмхидхэгдэхэ болоно. Гансал энээнһээ һуралсалай аша үрэнь, туһа нэмэринь харагдаха юм. Тиимэһээ партийна организацинууд, комитедүүд янза бүриин органуудые хэрэглэн, коммунистнуудай һуралсал ябуулха зэргэтэй. Имагтал онсо янзаар, хоёр талын хөөрэлдөөнэй маягаар тэрэ эмхидхэгдэбэл, коммунистнуудай өөрынь эрдэм мэдэсэ дээшэлхэ болоно.

Ерэхэ һуралсалай жэлдэ коммунистнууд партиин XXVIII съездын тогтоолнуудые, энэрхы ёһото, демократическа социализмын удхые, гуримшуулагдаһан дэлгүүрэй экономикодо оролгые, общественын саашадаашье демократизацилга тээшэ дабшалгые, бэеэ дааһан бүрин эрхэтэ социалис гүрэнүүдэй Союзай удхые, пар-

Барилгын талмайнууд дээрэ

ЭБТЭЙ БРИГАДАДА

Селенгинск тосхоной «Солнечный» гэжэ микрорайондо байрын шэнэ гоё гэр баригдажа, ашаглалгада тушаагдаха дүтэлэнхэй. Мүнөө энэ гэр нютагай хүн зоной анхарал татана. Юуб гэхэдэ, архитектурна түхэл маягаараа бусад гэрнүүдһээ тэрэ онсо илгарна. «Селенгапромстрой» трестын барилгын хоёрдохи участогай коллектив энэ гэр бодхоогоо юм. Мүнөө тус участогай бригадир С. Н. Диановай хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай коллектив эндэ ажаллажа байнхай.

— Манай бригадын гэшүүд шала дэбдинэ, үүдэ, сонхо хоноожо һуулгана, гэрэй хушалта хэжэ байна. Бригадна подрядай гуримаар ажалланабди. Ажалда хабаадалсаһанай зэргээр салин хүлһэн хубаарилагдадаг юм. Эгээл дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд Илья Николаевич Кирпиченко, Владимир Кузьмич Буторин, Василий Иванович Титов гэгшэдтэ тон нарин хүдэлмэри хэхыень даалгадагбди,— гэжэ бригадир С. Н. Дианов хэлэнэ.

Энэ коллектив тогтонижоһоор үнинэй юм. Тэдэнэр спортын байшан, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат, һургуули, хэлхээ холбооной байшан болон бусад объектнуудые барижа, дүршэл шадабаритай болоһон байха. Республикын габьяата барилгашан Василий Антонович Мардуев энэ бригадые олон жэлдэ хүтэлбэрилжэ, тэдэнэрые һурган хүмүүжүүлээ. Бригадир С. Н. Дианов тэрэнэй ажалай һургуули гараһан намтартай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ олон залуушуул хүдэлхэеэ ерээ. Валерий Елизов 2-дохи разрядтай ерэһэн аад, мүнөө дүрбэдэхи разрядтай болоо. В. Карпов һургуули дүүргээд, мүнөө һурагшаар ажаллажа байна. Бригадын соведэй гэшүүд А. Ф. Ушаков, И. И. Майоров болон бусад залуушуулые һурган хүмүүжүүлнэ.

— Хоёр жэлэй саана тус бригадада хүдэлхэеэ ерээ һэм, —гэжэ Иван Иванович Майоров хөөрэнэ.— Коллектив эбтэй эетэй, шанга журамтай гэжэ абаһаар ойлгоо һэм. Энэнь намда ехээр һайшаагдаа бэлэй. Хатуу харада дуратай, журам хазагайруулдаг хүнүүд ябадаг. Юуб гэхэдэ, бригада тиимэ хүниие шангаар хэһээдэг юм. Хүдэлхэ дуратай хүн эндэ тогтонижон ажаллана.

Һургуулида муугаар һурадаг, журамгүй хүбүүдые эндэ хүдэлхыень эльгээдэг юм. Бригадын коллектив тэдэнэрые эсэгэ мэтээр анхаржа, модошо дарханай ажалда һургана. Хуулиин наһа гүйсөөгүй тэдэнэр хахад үдэр хүдэлхэ ёһотой. Теэд бригадынхидай хэлэһэнэй ёһоор, үдын хоолой һүүлээр тэдэнэрые гэртэнь эльгээхэ хүшэр хэрэг юм. Зарим үсэд нэтэрүү хүбүүд ехэшүүлтэй адли ажаллана. Иигэжэ ажалаар хатуужал гарахадаа, ниитын гурим, журам хазагайруулхаяа болино. Эндэ бригадирай габьяа ехэ байха.

Тэрэ өөрөө иимэ хатуужал гараһан хүн юм. С. Н. Дианов энэ бригадада 15 жэлэй туршада хүдэлнэ. Оролдосотой һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн тэмдэгээр урмашуулагдаа һэн. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, һара бүриин түсэб үлүүлнэ. Тиигэжэ Кабанскын районой барилгын бригадануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, дамжуулгын вымпелээр, мүнгэн шангаар шагнагдаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Шэнэ гэр; бригадир С. Н. Дианов; модошо дархан В. И. Титов.
М. СУТУРИНАЙ фототекст.

ШАМДУУГААР, ШАНАРТАЙГААР

Байгша ондо республикымнай колхоз, совхозуудта бухыдөө 380.264 гектарай оробото ургамалнууд хуряагдахаар түсэблэгдэнхэй юм. Тиин Статистикын Буряадай республиканска управлениин суглуулжа согсолһон тоо, мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, һүүлэй дүнгөөр 2077 гектарай тарян амяарлагдан хуряагдахаар сабшагдажа, баал болгогдон унагаагдаад байна.

Таряа хуряалга урдынхиһаа оройтон эхилхээр хараалагдаа юм. Ушарынь хадаа хабартаа, зунай эхеэр ган гасуур байһанһаа уламжалан, оробото ургамалнуудай тарилга нажарай түрүүшын бороое угтуулан, үнгэргэгдээ һэмнай даа. Тиин шииг хойтоор дуталдаагүй зарим районуудта оробото ургамалнуудай таригдаһан зарим полинууд дээрэхи ургаса түрүүлэн эдеэшэжэ, хуряаха болзорынь хүрэжэ ерээ гээшэ.

Һүүлэй мэдээгээр Баргажанай, Кабанскын, Хурамхаанай, Түнхэнэй районуудта горох, ешмээн, шэниисэ амяарлан хуряагдажа захалба. Тусхайлбал, Хурамхаанай райондо 1185 гектарай, Кабанскын районой ажахынуудта —445 гектарай, Баргажанай райондо —393 гектарай ургаса баал болгогдон сабшагдаа. Тиихэдэ Түнхэнэй райондо энэ хүдэлмэринь һаял эхилээ гэхэ гү, али түрүүшын 54 гектарай тарян унагаагдаа.

Баал болгогдон унагаагдаһан ургасаяа дары хатаагаад, суглуулжа абаха гээшэ мүнөө илангаяа шухала ааб даа. Республикымнай ажахынуудта даб дээрэ 1277 гектарай баалтай тарян суглуулагдан сохигдожо, 22.130 центнер оросоһон абтажа амбаарлагдаа. Эндэ Хурамхаанай районой таряашад урагшатай, Тэдэнэр 83 гектарай унагаагдаһан таряа сохиходоо, 18 020 центнер оробоһо суглуулаа. Түнхэнэй районой механизаторнууд унагааһанаа бүхыдэнь суглуулжа, 810 центнер таряа тоог дээрээ асараа. Мүн Кабанскын райондо 2250, Баргажанай райондо —1050 центнер тарянай ургасын дээжэ абтаад байна.

Таряа хуряалгаяа түрүүлэн эхилһэн дурсагдагша дүрбэн райондо ургасань яһала һайн. Дунда зэргээр гектарай 17,3 центнер оросоһон абтаа. Тиихэдэ Баргажанай таряашад гектарай 19,8, хүршэ Хурамхаанай райондо—18,3 центнер тарян хуряагдана. Кабанскын, Түнхэнэй районуудта гектарай 12,2—15.0 центнер ургаса суглуулагдаһан байна.

Энэ жэлдэ республикымнай овощ ургуулдаг ажахынуудта бүхыдөө 1956 гектарай ургаса хуряагдахаар түсэблэгдэнхэй. Тиин августын 27-ной байдалаар 33 гектарай ургаса гэхэ гү, али гол түлэб эртүүр эдеэшэдэг овощ суглуулагдажа бэлэдхэгдэбэ. Һүүлэй мэдээгээр 3978 центнер огородой эдеэн суглуулагдаа.

Городой ажалшадые энэ зүйлэй продуктаар хангаха уялгатай Ивалгын райондо хамагһаа ехээр овощ бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али бүхыдөө 3615 центнер огородой эдеэн абтаад байна. Тиихэдэ Сэлэнгын райондо 166 центнер, Зэдын райондо —140 центнер овощ хуряагдаа.

Огородой эдеэ суглуулжа бэлэдхэхэ хүдэлмэри мүнөө үргэдэжэ захалхань. Тиимэһээ ажахынуудай ургуулһан овощ гутаажа муудуулангүй, түргэн болзор соо абаашажа, наймаанда гаргахаяа бэлэдхэлэй, худалдаа наймаанай эмхинүүд хүдэлмэреэ эршэмтэйгээр ябуулха сагынь туланхай. Эндэ нэн түрүүлэн городской штабай гэшүүд үдэр бүхэндэ шанга хиналта, шалгалта үнгэргэжэ, тодорхой хэмжээнүүдые абаха бэзэ гээд һанагдана.

Ургаса хуряахын хажуугаар намарай паар хахалха хүдэлмэри эмхидхэжэ, үргэнөөр ябуулха саг туланхай. Мүнөө республикымнай ажахынуудта 4419 гектар намарай паар хахалагдаа гэхэ гү, али түсэбынь һаял 3 процентдэ хүргэгдөөд байна. Һүүлэй дүнгөөр Кабанскын райондо 1591 гектарта, Зэдын районой ажахынуудта —1126, Захааминай, Хяагтын, Тарбагатайн, Түнхэнэй, Хориин районуудта 150—426 гектарай намарай паар бэлдэгдээ.

Ургаса хуряалгада жэгдэрэн орохо хаһамнай улам ойртожо байна. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын зэргэсээшье һаань, таряашадайнгаа ургуулһан тарянай, овощ, хартаабхын баян ургасые гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр, түргэн болзор соо хуряажа абахын түлөө бүхы арга боломжоёо хүсэдөөр элсүүлхэ сагнай тулажа ерэхэнь гээшэ. Тиимэһээ энээниие түгэс һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаял даа.

Редакциин агропромышленна таһаг.

Хүндэтэ уншагшад!

Манай республикын үнгэрһэн үе, мүнөө саг ба ерээдүй тухай мэдэхэ гэбэл, политическэ, соёлой ба экологическа хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар һонирходог байбал, КПСС-эй республиканска, хотын ба районно комитедүүдэй гол шухала шиидхэбэринүүд тухай мэдэхээ хүсэбэл, тиихэдэ республикын экономическа, социальна ба үзэл бодолой, ажабайдалай асуудалнуудаар тоо, баримтануудай танда хэрэгтэй болобол, мүн мүнөө хотодо ажаһуужа байгаад, түрэһэн нютагайнгаа, районойнгоо һүүлшын шэнэ һонинуудые мэдэхээ хүсэбэл, КПСС-эй республиканска комитедэй

«ПОЛИТИЧЕСКЭ ХӨӨРЭЛДӨӨ ЭРХИЛЭГШЭ-91»

«Политическэ хөөрэлдөө эрхилэгшэ» гэһэн журнал 1991 ондо түрэл буряад хэлэн дээрээ захижа уншахыетнай уринабди.

«Политическэ хөөрэлдөө эрхилэгшэ —91» гэһэн журналаймнай хуудаһанда партиин эхин эмхинүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай статьянууд, һонирхолтой хүнүүдтэй хөөрэлдөөнүүд толилогдодог юм. Гадна элдэб янзын асуудалаар хүн бүхэн өөрынгөө хараа бодол хэлэхэ арга боломжотой байдаг. «Үгэ андалдалга» гэһэн гаршаг доро хүнүүдэй табиһан асуудалнуудта харюунууд үгтэхэ, республикымнай урданай болон мүнөөнэй түүхэ ба тэрэнэй гоё һайхан газарнууд тухай статьянууд барлагдаха байна. «Хүн ба байгаали» гэһэн гаршаг доро материалнууд, үзэл сурталай элдэб янзын асуудалнуудаар методическа заабаринууд уншагшадай һонорто табигдаха.

Эрдэм мэдэсэ, дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар хүдэлмэри харуулһан материалнууд пропагандистда ба элидхэлшэдэ, лекторто ба политинформаторта, партийна хүдэлмэрилэгшэдэ ба багшада ехэ туһатай.

Ород хэлэнһээ оршуулагдан гарадаг журналнай ерэхэ жэлһээ буряад хэлэн дээрэ гарадаг өөрын маяг түхэлтэй хэблэл болохонь шуу. Энэ журналдаа буряад арадайнгаа литературна түүхын угай бэшэгүүдые, национальна ёһо гуримуудай, аман зохёолой бүтээлнүүдые толилхоор хараалнабди. Түрэл арадайнгаа хэлэ хүгжөөхэ тухай статьянууд олониитые һонирхуулха байна. «Манай словарь» гэһэн гаршаг доро мүнөө үеын шэнэ ород үгэнүүд оршуулгатаяа толилогдохо юм.

«Политическэ хөөрэлдөө эрхилэгшэ» гэһэн журнал захиһан хүнүүд эдэ бүгэдэ сонирхолтой мэдээнүүдтэй саг үргэлжэ танилсажа байха юм.

Ажаһуудаг газартаа «Союзпечатиин» отделенинүүдтэ гү, али республиканска агентстводэ иимэ адресаар журналда захил хэгдэхэ: **670005, Улан Удэ, ул. Бабушкина, 25.**

Журналай жэлэй сэн 3 түхэриг, 6 һарын—1 түх. 50 мүн., 3 һара соо—75 мүн.

Манай индекс: **73884.**

Хүндэтэ манай уншагшад! Захил хэхээ бү мартагты!

Журналай редакци.

ШЭНЭ НОМУУД

МОСКВА. «Молодая гвардия» хэблэл «Хүнэй ухаан бодолой замаар» гэһэн философско-публицистическэ сериин номуудые гаргажа эхилэнхэй. Олон ботиһоо бүридхэгдэхэ өөрсэ янзын энциклопедиин «Златоструй» гэһэн түрүүшын ном барлагдан гараба. X—XIII зуун жэлнүүдэй Эсэгэ ороной соёлой гайхамшагта бүтээлнүүд, гүн бодолто философуудай зохёолнууд тэндэ суглуулагдэнхэй. «Саг зуурын жэлнүүдэй тууж», Федосий Печерскиин, Митрополит Илларионой, тэрэ үеын бусад гайхамшагта хүнүүдэй зохёолнууд тэдэнэй дунда бии.

МОСКВА. «К. Каутский. Христиан шажанай бии бололго» гэһэн ном барлагдан гараба. Немец социал - демократиин мэдээжэ теоретигэй энэ ном соо христиан шажанай бии болоһон социальна эрхэ нүхэсэлнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдана. Шэнэ шажан бии болгоһон экономическа, политическэ, оюун ухаанай эрхэ нүхэсэлнүүдые автор шэнжэлнэ. 1930 онһоо хойшо энэ ном ород хэлэн дээрэ хэблэгдээгүй юм.

Энэ ном Политиздадаар барлагдан гаргагдажа, үргэн ниитэ уншагшадта зорюулагдана.

(ТАСС).

АГА, ОНОН нютагуудаар

НАҺАНАЙНЬ ХЭРЭГ

Үнэгэнэй харанхыгаар үглөөнэй жабарай Догойн голые уруудаха үеэр Сагаан-Булагай арын һаалиин хоёрдохи фермэдэ абарга хүсэтэй тракторай хүнхинэхэ абяан гэнтэ зэдэлжэ, шэмээгүй дууража байһан орщон тойронхи байдалые һэреэбэ.

Доржо ахай бүри үсэгэлдэр үдэшэлэн тоһо, түлишыень юулэһэн тула, тиимэшье ехээр яарангүй хүдэлгэжэ, мотоорынгоо яһала халажа, жэгдэхэнээр абяа гаража эхилхэдэнь, гэртээ орожо, халуухан сайгаа ууха һамбаандаа:

—Мүнөөдэр яһала дулаан үдэр болохо түхэлтэй байна. Һаадгүй ябаа һаа, бидэшни үглөө үдэшэлэн ерээд байхабди даа... Хүгшэн, харгыдаа абажа ябаха хүнэһыемни бэлдээ гүш?— гээд һамгандаа хандана.

— Бэлдээ, бэлдээ... Хари, нээрээшье, игаабари үдэр болохонь гээшэ аабза... Теэд хүйтэн, дулааншье байгаа һаань, ажалаа орхихотнай һэн гү даа,— гэжэ һамганиинь харюусана.

Үнэндөө Доржо Нимаев сахариг мэтэ эрьедэг түхэреэн жэл соо хүйтэниие хүйтэн, халууниие халуун гэнгүй, абарга хүсэтэй К-700 трактор жолоодон, түрэл колхозойнгоо хонишод, малшадта хэрэгтэй ашааень һаадгүй шэрэжэ асардаг ажалша хүн юм.

Хабарай тарилгын, зун, намартаа паар хахалха хүдэлмэриин эсэслэбэшье, Доржо Нимаев ажал хэрэг дүүрэбэ гэжэ, гар һула байха бэшэ, колхозой ашаа шэрэлсэжэ холын рейснүүдтэ ябалсадаг, ниитын һүрэг малда үбһэ, һолоомо зөөдэг заншалтай.

Округой, тэрэ тоодо Догойн «Россия» колхоздо ган гасуурай ехэ бэрхэшээлэй ерэхэдэ Доржо ахай нютагһаа ондоо тээ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэдэнь эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг бэлэй.

Доржо Нимаев энэл Догой нютагта малшанай бүлэдэ түрэжэ, бүри эдир залуу наһанһаа бэеэ дааһан ажабайдалай бэлэн бэшэ харгы замда гараһан намтартай. Догойн эхин шатын, Зугаалайн долоон жэлэй һургуулида һураа, тиигээд уһан сэрэгэй флодто алба хээ.

Шииираг залуу, хүсэн дундаа ябаһан сэрэгэй албанай һүүлээр тиимэ удаан гар һула ябаагүй, автомашинын жолоошоной курса дүүргээд, түрэл колхоздоо мэргэжэлээрээ ажаллаһан юм. Таби гаран онуудай үеһөө Доржо Нимаевай автомашинаараа шэрэһэн арадай ажахын ашаае хэмжэн тоолохо болоо һаа, горитойхон саг хэрэгтэй. Доржо хэды адар бэетэй, барьягар томо гартайшье һаа, юумэндэ дүрэтэй. Заримдаа хүхижэ ерэхэдээ, гармошко, баяан дээрэ ямарханшье хүгжэмшэнһөө дутуугүйгөөр наададаг гэжэ нютагайнь хүнүүдэй хөөрэлдэхые нэгэтэ бэшэ дуулаһан байнаб.

Нэгэтэ Доржые колхозой правленидэ дуудажа, хүтэлбэрилэгшэд һүрэг хони даажа абаад хүдэлхыень дурадхаба. Энээнһээ урда малда хүдэлжэ үзөөгүйшье һаа, колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдэй дурадхалда арсаагүй һэн. Тиигэжэл 60-аад оной үеэр тэрэ Догойн Харганаашада буусаяа түхеэржэ, гэр бүлөөрөө эхэ хонидые харууһалжа эхилһэн юм.

Доржотон гэр бүлөөрөө адагынь зургаа — долоон жэлэй туршада хонишоноор ажаллаба. Хэн мэдэхэб, мүнөө Доржо Нимаев округой эрхим хонишодой зэргэдэ гаранхайшье ябахадаа болохо байгаа. Зүгөөр тэрэниие техникэ-трактор, автомашинань хүсэтэ суранзан мэтээр татадаг һэн. Тиин 70-аад онһоо хойшо тэрэ механизатораар ажаллана. Һамганиинь Добын фермэдэ олон жэлэй туршада һаалишанаар ажаллаһанаа пенсидэ гаранхай. Өөрөө «Беларусь» маркын трактораар ашаа шэрээ.

Дуратай мэргэжэлдээ бүхы хүсэлөө зорюулдаг энэ нүхэрнай ажал дээрээ хододоол эрхим дүнгүүдые туйладаг. Һүүлэй үедэ Доржо Нимаев илангаяа колхозой хонишод, малшадай эгээл хүндэтэй хүниинь болоо гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Үнгэрһэн арба гаран жэлэй туршада таһалгаряагүй, хүсэтэ К-700 маркын тракторта хүдэлнэ. «Доржын хүсэниинь эгээл энэ тракторторяа тэнсүү даа» гэжэ нютагайхидынь хөөрэлдэдэг. Дүршэлтэй механизатор хүсэ ехэтэй тракторта хүдэлдэг болоходоо, түсэб, даабаряа урагшатайгаар дүүргэдэг юм. Жэлэй дүрбэн сагта холыншье, дүтыншье рейснүүдтэ тэрэнэй хэды олон удаа ябахада тракторынь эбдэржэ, хэзээдэшье һаатажа байгаагүй. Энэ хадаа механизаторай даажа абаһан трактораа хаһа саг соонь заһабаридаг, тон технологиин ёһоор ашагладаг байһанай үрэ мүн. Тэрэшэлэн жэл бүхэндэ Доржо Нимаев горитойхон хэмжээнэй түлишэ алмадаг байна.

Догойн түрүү механизатор 10-дахи, 11-дэхи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхөө һэн. Зүгөөр тэрэ һанаһандаа хүрэжэ, һарбайһанаа абаһандаа, сэдьхэлээ ехээр ханадаггүй. Арбан нэгэдэхи, арбан хоёрдохи табан жэлдэ тэрэ колхозой мэдээжэ механизатор Галина Стафеевагайударидадаг тарян ажалай звеногой бүридэлдэ оролсоод, К-700 түхэлэй трактораараа хабарай тарилгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаад, баян ургасын үндэһэ һуури табилсаа бэлэй. Доржо Нимаев хабарай тарилгын үедэ үдэрэйнгөө нормые хоёр дахин үлүүлэн дүүргэдэг байгаа.

КПСС-эй XXVI съездын делегат, РСФСР-эй габьяата механизатор Галина Стафеева үнихэн «Время» мэдээсэлэй телевизионно программада хабаадалсажа, Москвагай Улаан талмай дээрэһээ тарян ажалайнгаа звеногой ажал хэрэг тухай хөөрэхэдөө, түрүү механизатор Доржо Нимаевай ульгэр жэшээтэ ажал тухай онсолон тэмдэглээ һэн.

Үнэхөөрөөшье, Доржо Нимаев 1981 ондо омогорхомоор дүн туйлаа һэн. Тусхайлбал, тэрэ 1600 эталонно гектар газар элдүүрилхэ түсэбөө 3455 эталонно гектарта хүргэжэ суурхаа юм. Иигэжэ Догойн түрүү механизатор районой, округой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй.

Удаадахи жэлдэнь түрүү механизатор амжалтаяа арьбадхаа һэн.

Доржо Нимаев удаадахи жэлнүүдтэшье эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр ажаллажа, түрэл колхозойнгоо баялигые улам арьбадхалсаа. Мүнөө Доржо Нимаевай наһанайнгаа амаралтада гараха сагынь дүтэлбэ. Гэбэшье, тэрэ олон жэлдэ эрхилһэн хэрэгээ гансата орхихо хүсэлэнгүй. Өөрынь хабаадалгатайгаар ургаһан алтан шаргал тарянай далайдал долгилхые тэрэ үшөө олон жэлнүүдтэ хаража, хэһэн ажалайнгаа үрэ дүнгөөр сэдьхэлэйнгээ гүнһөө баясаха хүсэлэнтэйл.

Б. ГАРМАЖАПОВ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

ШАЛГАЛТЫН ДҮНГҮҮД ЮУ ХАРУУЛАА Б?

галта хэхэдээ, 397 зүйлэй продукци голодоhондо оруулhан байха юм. Тэрэ тоодо 67 тонно эдеэ хоолой зүйл, 11 мянгэн тахяагай үндэгэн, 2 мянга гаран сёгдоhон зүйл, 1044 паар гутал, соёлой-ажаhуудалай болон ажахын хэрэглэмжын 665 зүйл ороно.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй олонхинь ажал ябуулгынгаа мүнгэн hангай талые hайжаруулха hанаатай, гүрэнэй үнэ сэнгэй журамые бүдүүлигээр хазагайруулна. Үнэ сэнгүүдэй талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй шалгалтын дүнгүүдээр республикын 350 предприяти дээрэ гэхэ гү, али шалгалтада ороhон предприятинуудай хоёрой нэгэн бүхэндэнь гүрэнэй сэнгэй буруугаар хэрэглэгдэhые элирүүлhэн байна. Үнэ сэнгүүд гол түлэб промышленна предприятинуудта хубилгагдана. Үнгэрhэн жэлдэ үнэтэй сэнгээр худалдаhанhаа ороhон мүнгэн 800 мянган түхэригтэ хүрөө, тиихэдэнь Улаан-Үдын горплодоовсщторг зонhоо 648 мянган түхэриг үлүү абаhан байха юм.

Республикын Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерство гарзатай hалбаринуудай нэгэн. 1988 ондо тус hалбариин 13 предприяти өөhэдынгөө бүтээн гаргаhан продукци худалдахадаа, 138 мянган түхэригэй дутагдал хэhэн байна. Үшөө тиихэдэ зондо түлбэритэй хангалга үзүүлхэ талаар түсэбөө дүүргээгүй аад, хүтэлбэрилэгшэдынь үндэhэгүйгөөр мүнгэн шанда хүртөө.

Арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд хотонуудые болон районно түбүүдые болбосон түхэлтэй болохо хэрэгтэ зорюулагдаhан мүнгэн зөөрие ашаг үрэтэйгөөр, зүбөөр хэрэглээгүй гээд тэмдэглэгдээ. Иимэ үзэгдэлнүүд Яруунын, Хойто-Байгалай, Зэдын, Ивалгын, Захааминай, Баунтын, Сэлэнгын районуудта болон Улаан-Үдэ хотодо үзэгдэhэн байна. Хэжэнгын райондо, жэшээнь, гэр байрануудай, бани болон гостиницын капитальна барилгада гэжэ hомологдоhон мүнгэн ондоо юумэндэ хэрэглэгдэhэн байшоо.

Гэр байрын түлбэри саг болзор соогоо ороногүй. 1990 оной июлиин 1-нэй байдалаар энэ түлбэриин хэмжээн Улаан-Үдэдэ 94,9 мянган түхэригтэ хүрөө. Энэ хотодо ажаhуугшадай 120 хүн 6 болон дээшэ hараар мүнгөө түлэхэгүйдөө, 19 мянган түхэригэй уритэй болоо. Тэрэ тоодо 64 хүн 12 hара болон дээшэшье саг соо байрынгаа мүнгэ түлөөгүй байна. Гэр байрынгаа түлбэреэр гүрэндэ уритэй бологшодой тоо Улаан-Үдэдэ улам олон болоно. Харин тиигэhээнь, гэр байрын-коммунальна ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд квартал бүхэндэ шанда хүртэhөөр лэ байха юм.

Буряадай статистикын управлениин мэдээнэй ёhоор, 1989 ондо республика соо дүн хамта 20,9 миллион түхэригэй зөөри хулгайда ороhон, дутаhан, гутаhан байна. Харин тиихэдэнь Бурятскагропромсоюзай эмхинүүдтэ малай гарзалhанhаа боложо, 17,7 миллион түхэригэй хохидол үзэгдөө. Тэрэнэйнь 946 мянганиинь зэмэтэй зонhоо абтаhан байна.

Худалдаа наймаанай министерствэдэ дутуу дундэ юумэн дүүрэн. Хэрбээ тэндэ 1988 ондо 86 мянган түхэригэй зөөри дутаhан, үбэршэлэгдэhэн байбал, 1989 ондо 102 мянганда хүрөө. «Продтовары-3» нэгэдэлэй складые даагша 1990 оной январь соо хэгдэhэн шалгалтын дүнгөөр 92 мянган түхэригэй эдеэ хоол дутаагаад байба.

Арадай эрдэм hуралсалай болон Элүүрые хамгаалгын эмхинүүд бюджедэйнгээ зөөрие гуримтайгаар хэрэглэнэгүй. РСФСР-эй Минфинэй КРУ-гай Буряадай АССР-тэхи аппарадай хүдэлмэрилэгшэд эдэ хоёр министерствэдэ жэл бүхэндэ 200 мянган шахуу түхэригэй гарза хохидол элирүүлдэг байна.

Республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын эмхинүүдэй материально-техническэ үндэhэ hууриин хэды бэхижүүлэгдэхээршье hаань, тус министерство дээрэhээ hомологдодог мүнгэн зөөриеэ гүйсэд хэрэглэхын тула бодото хэмжээнүүдые абанагүй. 12-дохи табан жэлэй 4 жэл соо 6,8 миллион түхэриг ашаглагдаагүй үлөө. Элүүрые хамгаалгын барилгануудай бодосо энэ жэлдэ 1989 онойхиhоо 3,4 пунктаар доошоо болоод байна.

Тус министерство бюджедэйнгээ мүнгые зүбөөр, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхын тулада бодото хэмжээнүүдые абаагүй. Тэндэ 20 мянган түхэригэй хуули буса гаргашануудай хэгдэhые шалгалта элирүүлээ. Министерство 1989 ондо, жэшээнь, «Политон» гэжэ кооперативта гал түймэрhөө hэргылхэ сигнализаци оруулхын тулада 10 мянга гаран түхэриг hомолhон байна. Харин тэрэнь мүнөөшье болотор хүдэлдэггүй юм. Мүн тиихэдэ 155 мянган түхэригэй хэрэглэгдээ, тодхогдосгүй медицинскэ түхеэрэлгэ энэ министерствын складуудта хэбтэнэ.

Арадай депутадуудай районно болон городской Соведүүд сельскэ болон поселково Соведүүдэй финансова журам хэр сахидагые шангаар хинахо асуудал гүйсэдөөр шиидхэжэ шаданагүй. Тиимэhээ үндэhэгүй гаргашанууд, мүнгэнэй дутаха, үбэршэлэгдэхэ ушарнууд жэлhээ жэлдэ олошорно. Энэ талаар Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Яруунын районуудай нютагай Соведүүд шалгарhаар байна.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет республикынгаа министерствэнүүд болон албан зургаануудай, нэгэдэлнүүд болон арадай депутадуудай районно ба городской Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэд комплексно шалгалтын үедэ үзэгдэhэн бүхы дутуу дундануудые богонихон саг соо усадхажа, финансова байдал болон экономико hайжаруулгын программын, 1990 ондо хараалагдаhан түсэбэй болон бюджедэй заатагүй дүүргэлтые хангаха ёhотой гээд уялгалагдаа.

В. ТОКТОХОЕВА.

ТАЛХАНАЙ ҮНЭ СЭН

раа, хатаа гээд шорой шохой хаядаг газарта абаашадаг байна. Эдэ үхибүүд, залуушуулай эхэ, эсэгэнэр таряа ургуулхань хэды хүшэр бэ, хэды шэнээн хүлhэ гаргажа талхан болодог бэ гээд дуулаhан, хараhан, өөhэдөөшье поли, зерноток дээрэ хүдэлhэн байха.

Юундэшьеб үхибүүдтээ ойлгуулжа, хэлэжэ үгэдэггүйнь гайхалтай. Таряан ажалай зарим тэдыень дурдабал, газар хахалха, борнойлхо, культиваци хэхэ, сеялкээр шэрэжэ тарааха, зарим газарта уhалха, тэнгэриhээ бороо хүлеэхэ, намарынь хадажа унагааха, хатахыень хүлеэхэ, комбайнаар суглуулжа сохихо, таряанай тоог руу зөөхэ, халахагүйнь тула ходо hалхинда хиидхүүлхэ, КЗС-дэ хэдэн дахин арилгаха, хатааха, тээрмэдэхэ, иишэ тиишэнь машина, поездоор зөөхэ, hүүлдэнь лэ пеэшэндэ hуулгажа талха бариха гэхэ мэтээр угаа олон шата дабадаг гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ 55 миллион тонно хүрэтэр таряа Америкэhээ валютаар худалдажа абадаг байгаабди. Мүн өөhэдымнайшье таряашад үдэр, hүнигүй мэдэнгүй хүдэлдэг байбашье, ороноо таряагаар хангажа шададаггүй ха юм. Эдэ бүгэдые зон мэдэнэгүй гэхын аргагүй. Колхоз, совхозууд лэ хотонуудай зонии тэжээнэ. Теэд эдэнэртэ анхарал багаар хандуулагдана. hуури байдалынь муу, зариман түлеэ, үбhэ абаха, асархадаа тулина, зобоно. Машина, трактор абахада, үнэтэй байхаhаа гадна хүртэхэгүй, түлеэнэй билет үнэтэй (ондоо организациин хубшэ тайгыемнай хюдажа байхадань, бидэ дуугай байнабди. Жэшээнь—Бүргэ нютаг). Зариманай гэр байрань хуушараа, хорёо хашаань үмхиржэ, эдэнэртэ туhаламжа хэрэгтэй болонхой.

Дайнай үеын үхибүүд тибhэ, гэшэгэнээнэй үндэhэ, тооно, мэхээр, бэшэшье олон юумэ амталhан, үлэн хооhониие үзэhэн лэ байха. Эдэнэр талханай бодото үнэ сэн мэдэхэ хаш. Талхан тухай залуушуулда ойлгуулжа, хэлэжэ, талхандаа наринаар хандажа, хүдөө нютагаархидта, талханда хүндэтэйгөөр хандадаг болоёл гээд уряалнаб.

С. ЦЫБЕНОВ.

Захаамин.

Улаан-Үдын Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэдэхи «Ткань» магазинда ороболи, урихан дулаан миhэрэлтэй энэ басагые заатагүй харахат. Энэ хадаа Елена Тутовая гээшэ. Лена наймаалагшаар гурбан жэлэй туршада энэ магазинда хүдэлжэ байна. Елена Тутовая коллективтээ ниитын ажал ябуулдаг. Тэрэ профсоюзна комитедэйнгээ соёлой-ниитын секторые даажа, ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Оролдосотой hайнаар ажаллажа, Лена бусадтаа жэшээ харуулдаг урагшаа hанаатай басаган юм.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

Нигүүлэсхы сэдьхэлэй нангин ёhoop

ҮГШӨӨДЭЙ ХҮБҮҮНТЭЕЭ НИИЛЭХЭ ГҮ?

ажал хэнэ. Иигэжэ гүлмэр зэмүрэ дээрээ тэдэ жэлнүүдэй ашаае даажа гараhан врач Розын энгэртэ гүрэнэй шагнаалнууд ялалзаа бэлэй.

Дайнай hүүлээр тэрэ Хяагта хотодо нюдэнэй врачаар хүдэлмэрилхээ эльгээгдээ hэн. Түүхээр баян хуушанай хото, шиниил хотируу, hэрюухэн үйлсэнүүд дээрэ хуби заяаниинь, инаг дуран хүлеэжэ байгаал. Татаар басаган буряад хүбүүндэ дурлажа, хадамда гараhан юм. Партиин обкомой лектораар хүдэлмэрилжэ байтараа, 1946 ондо Хяагтын В. А. Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн директорэй тушаалда ажаллахаяа эльгээгдэhэн Родион Тугутов тэрэнэй наhанайнь нүхэр болоо hэн. Родион Филиппович музейн директор байхаhаа гадна, эндэхи соёл-гэгээрэлэй училищиин директорээр хүдэлмэрилөө. Музейдэ зүрхэ сэдьхэлээ, хүсэ шадалаа, бэлигээ дууhан бэлэглэhэн амар заяагүй душэн жэл... Р. Ф. Тугутовай эдэбхи үүсхэлээр совет-монгол алдарта хани барисаанай гэршэнүүд —«Сүхэ-Баатарай нюуса гэр» гэжэ мемориальна музей, 1971 ондо МНРП-гэй нэгэдэхи съездын гэр-музей мүндэлбэ. Хяагтада түрүүшын планетари байгуулhан хүниинь мүн лэ Родион Филиппович болоно.

Би hаяшаг Хяагтын музейн 100 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаhан баяр ёhололдо хабаадаа hэм. Эндэ музейн мүнөөнэй директор Ф. И. Житихин, айлшад Родион Филипповиц Тугутовые hайхан, дулаахан үгэнүүдээр дурсаа, музейн хэрэг хүгжөөлгэдэ, hалбаралгада тэрэнэй оруулhан хубита арсашагүй ехэ гээд булта хэлэжэ байгаа hэн. Родион Филиппович Тугутов «Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ», республикын музейщигүүдэй дунда «РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэhэн түрүүшын хүн болоно. Мүнөө энэ нүхэрнай маанадай дунда үгы. Дүшөөд эрхим жэлнүүдээ соёл hалбаруулгада зорюулаад, хүндэ үбшэнhөө нүгшэhэн юм. Гэбэшье хани нүхэрынь, «Буряадай АССР-эй габьяата врач» гэhэн нэрэ зэргэтэй Розалия Абдукадыровна Салихова амиды мэндэ Хяагта хотодо ажаhуудаг. Тэрээндэ оробоолтнай, заабол нүхэр тухайгаа хөөрэжэ эхилхэ. Сэрэгэй залуухан врач Роза мүнөө залуухандшье бэшэ юм ааб даа, аяар 73 наhатай. Хүлнүүдынь ехээр гэмтэнхэй, ябажа шададаггүй. 1-дэхи бүлэгэй инвалид гээд тоологдодог. Хэбтэриин, hуубариин болоhон энэ хүн эдеэ хоолоошье шанажа шадахагүй, гэрээшье [illegible] ойлгосотой. hаяшаг болотор ори ганса хүбүүниинь — эжынгээ мэргэжэл шэлэжэ, врач болоhон Владимир эхэеэ харууhалжа, ажаллажа байгаа. Теэд тэрэ гэрлэжэ, гэр бүлын байдалаар Улаан-Үдэдэ ажаhуудаг болоо hэн. hүүлшын хоёр жэлдэ эхэ хүбүүн хоёр ехэ тухашараа, зобоо гээд сэхэ хэлэлтэй. Өөрын гэр байрагүй Володя эжыгээ абаашажа шадахагүй, эмгэн эхэнь хүршэнэрэй'л hайhаар ажамидарха.

— Эжыгээ ажаhуудаг Хяагтадахи хоёр таhалгатай, болбосон түхэлэй квартирые Улаан-Үдэтэй андалдажа, эжыгээ хажууда байлгаха гэхэдэм, таарuу юумн олдоногүй. Инвалид хүндэ амяараа таhалга хэрэгтэй хаюм даа. Тиихэдэ би өөрөө хибүүдтэйб. Ганса таhалгатай эр бидэндэ яабашье таарахагүй. Улаан-Үдэтэй андалдабал, кимэл вариант олдохо бшуу. Тиимэhээ Хяагтадахи квартиые районой соёлой таhагта тушаагаад, Улаан-Үдэдэ ондоо байра абаха гээд туршанабди,— гэжэ Владимир Тугутов хөөрэнэ. Туршана... Туршалгануудыень хараа hэм. Олон тоото саарhа-гуурhан, гүйлтанууд, эдүүлгэнүүд, бэеhээ холодууhан, ёhын тэдыдэ бэшэhэн харюунууд «Р. А. Салиховагай ажаhуудаг хоёр таhалгатай кватира тушаагдахадаа, Хяагтын районой соёлой таhагай мэдэлдэ үлэхэ. Тиимэhээ Улаан-Үдэ энэ хүндэ байра үгыт»,— гэд арадай депутадуудай Хяагтын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Самданов Буряадай АССР-эй Соёлой министерствэдэ хандана. Хяагтын районой соёлой таhагые даагша Д. Даутов, Хяагта хотын сэрэгэй комиссар А. Суворов, Хяагтын райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Бадмацыренов, инвалидуудай республиканска бүлгэмэй түрүүлэгшэ Л. Санеев энээн тухай мүн лэ Соёлой министерствые, Улаан-Үдэ хотын гүйсэдкомые доро дохин гуйна. Республикымнай соёлой министр (мүнөө ондоо тушаалтай) Д. Т. Цыремпилов мүн лэ иимэ гүйлтатайгаар Улаан-Үдын гүйсэдкомой түрүүлэгшэ тиихэдэ байhан В. К. Кукшиновта хандана. Харин хэрэг hобшорhоор, урагшаа ябанагүй. «Үгы» гэhэн харюу дууданагүй, гэбэшье зүбшөөhэншье юумэн байхагүй. Энэ үедэ инвалид хүгшөөдэй «залуу, элүүр энхэ байхадаа, ажалhаа ажаллагдаhан, хүдэлхые хүдэлэгдэhэн ааб даа. Нүрнишье бэеэ гамнадаггүй hэн. Харин иимэ үбшэн болоод hэхэдэш, бултадаа буруу хараана ха юм» гэжэ хэлээд, нёбоо нулимсаа аршажа, хэ нэгэн гэртэмни орожо, эдеэ шанана, шоройем хамана агу гэжэ хүлеэжэ хэбтэнэ. Эрхы, нигүүлэсхы боди сэдэл тухай гоё hайхан үгэнүүдые хэлэнэбди, программаар эраалагдаhан нэгэ тэды хэмжэ ябуулгануудые үнгэргэнэбди. Гэр байраяа тушаагаад, ондоо гэр байра абаха гээшэ э хүгшөөдэ хуулита, эрхэтэ лэ hанамжалhыемни багадаhаа тоолобол, нигүүлэсхы зан эри гаргыт гээд Улаан-Үдэ хын дээдэ тушаалтадта хандан байнаб.

ИОМБОИН.

НЮТАГАЙ ДАМЖУУЛГА ХАРАНА

Гусиноозерск хотодо ретранслятор 1962 ондо баригдажа, районой хүн зон түбэй телевидениин дамжуулгануудые сэнхир экрануудта хараха аргатай болоhон юм. Үнгэрhэн жэлнүүдэй туршада эндэ тодхогдоhон түхеэрэлгэнүүд шэнэлэгдэжэ, мүнөө орёо оньhотой электронно түхеэрэлгэнүүд ашаглагдажа байна. Имагтал шэнэ техникэ хүдэлгэhэнэй ашаар бүхэсоюзна телевидениин хоёр программа хүн зон харадаг болоо. Радиотеледамжуулгын түбэй ахалагша электромеханик Александр Михайлович Христиев город соогоо мэдээжэ хүн юм. Тэрэнэй оролдолго гаргажа, шэнэ техникэ, түхеэрэлгэнүүдые хабсаргаhанай ашаар республикын районууд сооhоо түрүүлэн үнгэтэ дамжуулгануудые хаража эхилээ бэлэй. Гадна радиодамжуулгануудые hайнаар шагнаха арга олгогдоо.

Республикын районууд сооhоо түрүүлэн байгша оной май hараhаа өөрынгөө телевидениин дамжуулгануудые гусиноозерскынхид харадаг болобо. Иигэжэ А. М. Христиевэй гаргаhан үүсхэл бэелүүлэгдэбэ гээшэ. Энэ хэрэгые бэелүүлгэдэ хотын промышленна томо предприятинууд, горгүйсэдком, «Теплоэнергетик» кооператив ехэ туhа хүргэhэн байха юм.

— Гусиноозерск хотодо телестуди эмхидхэхэ hанаатайбди. Хүн зоной оруулhан дурадхалнуудые хараада абажа, өөрын программа зохёожо харуулха hэмди. Энэ асуудалые шиидхэхын тула мүнгэн зөөри хэрэгтэй. Гадна дамжуулгануудые бэлдэхэ студи бариха, диктор, оператор, журналистнууд хэрэгтэй болохо. Манда иимэ кадрнууд бии. Харин салин хүлhыень түлэхэ мүнгэгүйбди. hайн шанартай дамжуулгануудые бэлдэхын тула тусхай видеомагнитофон, видеокамера хэрэгтэй. Мүнөө дамжуулганууд юрын видеомагнитофоной туhаар харуулагдана. Тэрэнэй эбдэрбэл, дамжуулганууд харуулагдахаяа болихо,— гэжэ А. М. Христиев хөөрэнэ.

Имагтал А. М. Христиевэй оролдолгоор мүнөө дамжуулганууд ябуулагдажа байна. Теэд саашадаа яаха болоно гээшэб? «Теплоэнергетик» кооператив мүнгэ зөөрөөр ходо hомолжо шадахагүй. Мүн горгүйсэдком мүнгэ тангаар баян бэшэ. Гэбэшье ямаршье хүндэ байдалhаа гараха арга боломжо байдаг ха юм. Нютагай телестудиин байхые, үгые Гусиноозерскын хүн зон шиидхэхэ болоно. Хотын предприяти, эмхи зургаанууд жэл бүри мүнгэ hомолжо гү, али радиогой түлөө абадаг түлбэридэ адляар абоненскэ түлбэри абажа, энэ хэрэгые дэмжэхээр байна. Ажахынуудай коллективүүдэй энэ асуудалые шиидхээгүй hаа, бэшэ хэншье шиидхэжэ шадахагүй. Ябан, ошон телестуди ашаг олзо абадаг предприяти болохо аргатай. Районой, хотын предприяти, эмхи зургаануудай реклама дамжуулжа эхилээ. Мүнөө тэдэнэрэй тоо улам олошоржо байнхай.

Буряадай телевидени hүүлэй үедэ тэдэнэртэй харилсадаг болоо. Тэдэнэр өөрынгөө hонирхолтой программануудые кассетэдэ бэшэжэ, видесканалаар дамжуулна. Ямаршье түлөөhэгүйгөөр иимэ хангалга үзүүлэгдэнэ. Гэбэшье саашадаа түлбэритэйгөөр үгэдэг болохоор хараалагдана. Тиимэhээ иимэ харилсаае саашадань үргэлжэлүүлхые горгүйсэдком шиидхэхэ юм. Улаан-Үдын телестудиин программануудые харуулжа эхилхэдэнь, нютагай дамжуулгын саг ехэ болоо. Мүнөө үдэр бүри 5—6 часай туршада дамжуулганууд ябуулагдана.

Радиотеле-дамжуулгын түбэй коллектив ехэ бэшэ юм. А. М. Христиевэй энэ хэрэгтэнь электромеханик Юрий Евгеньевич Попович, Юрий Леонидович Голинг гэгшэд туhална. Гэбэшье тэдэнэй ажабайдалаар хэнэйшье hонирходоггүйдэнь голхормоор. Станци хүрэтэр hайн харгы баригдаагүй байhаар. Гадна уhа холоhоо зөөдэг байна. Станциин хүдэлмэрилэгшэдые гэр байраар ханганагүй. Ю. Е. Попович аяар Бараата hууриhаа ажалдаа ерэдэг юм.

Иимэ эрхэ байдалда Гусиноозерскын радиотеле-дамжуулгын түбэй коллектив ажаллажа байна. Тэдэнэртэ али болохо туhаламжа үзүүлэгдэхэ ёhотой.

В. МИХАЙЛОВ.

«Нюуса тобшын» 750 жэлэй ойдо

«БОГДО БАГАТУР БИЕ-БЭР ДАЙЛАГСАН ТЭМДЭГЛЭЛ»

Энээхэн гаршаг уншагшадые гайхуулжа магадгүй. Мүнөөнэй хэлэн дээрэ оруулбал, «Богдо баатарай дайн тухай» гэжэ уншагдаха жэшээтэй юм ааб даа. Энэ зохёолые «Нюуса тобшын» нэгэ пэлээ гэжэ харахаар хаш. Зүгөөр ехэл анхаралтайгаар хоёр зохёолые зэргэсүүлжэ шэнжэлхэ шухала.

Нэрлэгдээшэ энэ зохёол соо Чингис хаанай, Үгэдэй хаанай дайшалхы ябадалнууд зураглагдан харуулагдана. Хитад хэлэнhээ монгол хэлэн дээрэ оршуулжа, олон тоото уншагшадые танилсуулха зорилготойгоор хэблэhэн байна.

Түүхэтэ энэ зохёолые найруулхын тула 1269 ондо Хубилай сэсэн хаанай дэргэдэ тусхай комитет байгуулагдаhан байна. Арадай түүхэ шэнжэлхэ даабаритай энэ эмхи байгуулагдаа. Комитедэй гэшүүд материал суглуулжа, тэрэнээ эмхилээ. Тиигээд 1273—1286 онуудта Чингис болон бусад хаашуулай дайшалхы ябуулгын түүхэ хитад хэлэн дээрэ бэшэгдээд, hүүлдэнь монгол хэлэндэ оршуулагдаа. Энэ зохёолой бэшэгдэжэ дүүрэхэдэ, Хубилай сэсэн хаанда уншуулhан байна. Уншажа үзөөд, Үгэдэй ба Тулуй хаануудай үе сагта хабаатай зарим тэды нэмэлтэнүүдые Хубилай хаан оруулhан гэхэ.

Тиигэжэ Чингисээ эхилээд, мүн Үгэдэй, Гуюг, Тулуй, Мүнхэ хаанууд хүрэтэр монгол хаашуулай түүхэ 1303 ондо — Түмэр Үлзытэ хаанай засаг барижа байхада хүсэд бэшэгдэжэ дүүрээ hэн ха.

Монгол хаашуулай түүхын бэшэгдэжэ байхада, Кишлигэй аха — Хорихосон гэжэ хүн, үшөө Желуй Жу гэгшэд түүхэ найруулгын комитедэй дарганар байгаа гэхэ гү, али монголшуудай түүхэ бэшэгые удэридаhан байна. Тэрэ үедэ сугларшан материалые Хорихосон эмхилэн эблүүлээ, мүн Желуй Жу гэгшын хитад хэлэн дээрэ бэшэhэн монголшуудай түүхые монгол хэлэн дээрэ оршуулаа. Энэ зохёол хадаа мүнөө болотор гол баримта болоно. Хорихосоной үбгэ эсэгэ Кишлиг хэээ ажаhуугаhан юм гэжэ хараа hаа, энэ зохёолой бэшэгдэhэн хаhа 1266—1273 онуудай хоорондо тудана.

Энэ зохёолые Ван Жан бэшэhэн гэжэ зарим түүхэшэд хэлэдэг. Зүгөөр энэ hанамжа хэндэшье дэмжэгдээгүй. Юуб гэхэдэ 1255 ондо Ван Жан аяар 76-тай байгаа бшуу.

Рашид-эд-Дин суута зохёолоо бэшэхэдээ, «Алтан дэбтэр» гэжэ номые хэрэглэhэн гээшэ. «Алтан дэбтэр» хадаа алтан үзэгүүдээр бэшэгдэhэн. Өөрынгөө найруулhан «Домог түүхын согсолбори» соо Рашид-эд-Дин Монголой дүрбэн хаашуулай түүхэдэ гол анхаралаа хандуулhан байдаг.

Хубилай сэсэн хаанай үе сагта Рашид-эд-Дин дурдагдагша түүхэеэ бэшэhэн байдаг. Зүгөөр «Нюуса тобшые» өөрынгөө зохёолдо тэрэ хэрэглээгүй. Юундэб гэхэдэ, тэрэниие олоогүй.

«Юуван уласай түүхэ» хадаа Мин хан түрын hалбаржа байха үедэ бэшэгдэhэн гээшэ. Хитад хэлэн дээрэ бэшээтэй «Дүрбэн хаашуулай түүхэ», гэжэ угай бэшэг тэрэ үеын түүхэшэдэй гарта байhан ха. Гэбэ яабашье, Монголой түүхын гол эхэ зохёолнууд гэхэдэ, «Нюуса тобшо», «Богдо баатарай дайн тухай», «Монгол хаашуул тухай судар», Рашид-эд-Динэй «Домогуудай согсолбори» гэхэ мэтын бүтээлнүүд болоно.

«Богдо баатарай дайн тухай» гэhэн зохёол хадаа дээрэ нэрлэгдэгшэ зохёолнуудтай нэгэ зэргэдэ табигдаха ёhоороо табигдана. Юуб гэбэл, Чингис хаанай добтолгото ябадалнууд тухай hураггүй дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэхын хажуугаар, энэ хүн тухай ондоо бэшэлгэнүүд соо үгы баримтанууд тус зохёол соо бии юм. Тиимэhээ удха шанараараа «Нюуса тобшоhоо» дутахагүй эртэ урдын зохёолтой танилсабал, монголшуудай түүхээр манай түүхэшэ эрдэмтэд баян материал олохо байгаа.

Мин хан түрын үе сагта олон бэшэлгэнүүд соо хэдэн дахин дурдагдаhан байбашье, энэ зохёол номой пангай каталог соо оруулагдаагүй байгаа. Энэ зохёол «Нюуса тобшоhоо» таhалагдаhан зүйл гэжэ зарим эрдэмтэд баталан хэлэдэг байгаа, теэд тус hанамжа олондо дэмжэгдээгүй. «Дурна Азиин түүхэтэ материалнуудай согсолбори» гэhэн япон ном соо энэ зохёол «Юуван гүрэнэй Богдо Баатарай дайн тухай найруулга» гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Хитадай монголшо эрдэмтэ Хэ Чиу Доу гэгшэ энэ зохёолые модон бараар 1894 ондо хэблэhэн юм.

1926 ондо Ван Тувей Вей гэгшэ эхэ бэшэгтэйнь зохилдуулан, энэ зохёолые хоёрдохёо хэблээ. 1983 ондо монголшо эрдэмтэ Хүхэ-Үндэр хитад эхэ бэшэгыень hайса шэнжэлээд, монгол хэлэн дээрэ оршуулаа. Тиихэдэ үшөө монголшо эрдэмтэ Багана гэгшын монгол дээрэ оршуулга байха. Энэ оршуулгыень Хүхэ-Үндэр хитад эхэ бэшэгыень харалсажа байгаад, хинан гаргаhан юм.

М. ХОМОНОВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ХИЛЫН СААНАhАА

ТАСС · АПН

УЛААН-БААТАР. Зүүн Сибириин болон монгол арадуудай хүгжэм Губиин замби доро дахинаа хамтаран зэдэлбэ. Улаан-Үдын «Сибирский сувенир» гэжэ арадай хүгжэмэй ансамбль илдам hайн нүхэдтөө эндэ айлшалжа ерэhэн байха юм. Зүүн-Губиин аймагай түб болохо Сайншандада гансашье Советскэ Союз соо бэшэ, мүн ондоо тээгүүршье мэдээжэ зохёохы энэ коллективэй долоон хоногой гастрольнууд эхилбэ. Сайншандадахи хүгжэмэй-драматическа театрай коллективтэй сэхэ харилсаха тухай хэлсээ баталhан Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнүүд тус ансамблиин бүридэлдэ ороно.

Энэ совет дээдэ hургуули хэдэн арбаад жэлэй турша соо хүршэ оронДо шухала хэрэгтэй мэргэжэлтэдые бэлдэдэг. Монгол студентнэр совет нүхэдтэеэ хамта тус ансамблиин бүридэлдэ наада харуулжа, ехэ hуралсал гарана. Тэрэнэй репертуарта Сибириин зүүн хажууда ажаhуудаг арадуудай дуунууд болон хатарнууд ородог. hаяанай монгол арадайшье хүгжэм зэдэлдэг болонхой. Хүршэ оронДоо айлшалhанайнгаа hүүлээр бүри hонин номернууд репертуартамнай орохо аабза гэжэ ансамблиие хүтэлбэрилэгшэ Виктор Китов найдана.

БЕЛГРАД. Мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша сенатор Роберт Доулай толгойлжо ябаhан США-гай Конгрессэй делегациин ерээд ошоhоной hүүлдэ Косовын автономно хизаартахи урданьшье шахардуу байhан байдал бүри хурсадаба гээшэ ха. Делегациин ерэхые хүлеэжэ, энэ хизаарай ниислэл Приштинын түбтэ олон мянган зон сугларба. Гурим журам сахижа, талмай дээрэhээ эбэй ёhoop тарагты гэжэ уряалжа ядахадаа, милици хүсэ хэрэглэхэ баатай болоо юм ха.

Демократическа арганууддаар, хүнэй эрхэ хүндэлэлгын үндэhэн дээрэ Косовын асуудал шиидхэхэдэ нүлөө үзүүлхэ зорилготойгоор Югославида албан хэрэгэй ёhoop бэшэ, харин юрэл танилсахаяа ерэhэн байгаабди гээд Р. Доул мэдүүлээ. Югославиин засагаархинай үмэнэhөө хизаартахи байдал тухай дэлгэрэнгы мэдээсэл хэгдэhэн байха юм. Үсэен тоотой ямар нэгэ ондоо арадуудта орходоо албаан яhатан жэшээлэшэгүй үргэн ехэ эрхэнүүдтэй юм гэжэ Белградта болоhон уулзалга дээрэ СФРЮ-гэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. Йович мэдүүлбэ. «Косовые амяараа болгожо, Югославиhаа таhалха гээшэ энэ асуудалай гол удхань болоно. Тиихэдэ нэн түрүүн Сербиhээ таhалаад, удаань Югославиhаа таhалха хараа шэглэл сепаратистнууд баримтална»,— гэжэ Б. Йович хэлээ. Гадна [illegible] hанаагаа зобожо байhан хэбэр үзүү[illegible] Югославиие олон хуби болгожо хубааха, сепаратизмын улам хүгжэхэ ябадалда нүлөөлжэ магад гээд hанаагаа зобожо байhан тухайгаа Түрүүлэгшэ онсолон зааба.

СОФИ. Болгарийн социалис партиин байшан hандаргаха ябадал хадаа айхабтар бүдүүлиг гэмтэ ябадал болоно гэжэ Болгарийн Арадай республикын Арадай Агууехэ суглаан дээрэ олонхи депутадуудай дуугаар баталагдан абтаhан документ соо хэлэгдэнэ. Энэ муу муухай ябадал тон ехэ хэмжээнэй аюулта ябадал мүн гэжэ тэрээн соо онсологдон заагдана. Тэрэ гансашье БСП-дэ эсэргүүгээр бэшэ, мүн бусадшье демократис политическэ хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй. Демократис хубилалтануудта hаад ушаруулжа байhан экстремис эмхинүүдэй болон бүлэглэлнүүдэй ажал ябуулга тухай асуудал парламент hаяын сагта хаража үзэхэ ёhотой гэжэ шиидэгдээ.

ПРАГА. Эндэ ерээд байhан РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Г. И. Фильшин Чехо-Словакиин правительствын түрүүлэгшын орлогшо В. Валештай уулзаба. РСФСР-эй болон түбэй эрхэ ба уялгануудые амяарлаха, республика соо экономическа реформо бэелүүлхэ талаар хэгдэжэ байhан бэлдхэл тухай айлшан дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

ЧСФР-эй болон РСФСР-эй хоорондохи hаяын сагай экономическа болон худалдаа наймаанай үндэhэлхы удха шанартай ёhо гуримууд тухай асуудалнуудые хоёр тала зүбшэн хэлсэбэ. Уулзалгын дүнгөөр баталагдан абтаhан меморандум соо эдэ бүгэдэ тодорхойгоор харуулагданхай. Энэ документ хоёр талада алиндааньшье туhатай байха гээд В. Валеш мэдүүлhэн байха юм.

БЕРЛИН. Германиин демократическа таряашадай партиин — Германиин эхэнэрнүүдэй холбооной ГДР-эй Арадай палатын фракци өөрыгөө тарааhан тухайгаа соносхобо. Таряашадай партиин ХДС-тэй ниилэhэнэй hүүлдэ тус фракциин бии байлга хэрэггүй болоо ха юм. Иимэ мэдээсэл АДН агентство дамжуулба. Бухы хажуунуудай хоорондоо хэлсэhэнэй ёhoop депутадуудай мандадууд хуушан хэбээрээ үлөөгдэхэ юм.

МОГАДИШО. Сомали руу хара тамхитай хата ургамалай набша намаае асархадаа, агаарай транспорт хэрэглэхэ ябадалые Сомалиин правительство огтолон хорибо гээд мэдээсэгдэнэ. Хүнэй ухаан бодолые балартуулдаг эдэ зүйлнүүдые асарhан агаарай онгосонуудай тус ороной ниислэл хотын аэропорт дээрэ буухада ушардаг түлхисэлдөө, дарасалдаае зайсуулхын тулада иимэ хэмжээн абтаба гээшэ.

ПАНАМА. Панамын хэмжээгээрээ хоёрдохи хото болохо Колонын аэропортые буу зэбсэгтэй бүлэг гэмтэ ябадал гаргагшад булимтаран абаад, хэдэн часай турша соо гар соогоо байлгаба. Буу зэбсэг хэрэглэжэ, пассажирнуудые алахабди гэжэ айлгаад, 6 хүнhөө бүридэhэн банда энэ аэропорт дээрэ бууhан нютагай болон мүн Венесуэлын хубиин авиакампаниинуудай хэдэн самолёдуудай пассажирнуудые болон лётчигуудые тоноо. Ээлжээтэ хоёр мотоортой самолёдой бууханьн, гэмтэ ябадал гаргагшад «олзоёо» тэрээн соо ашажа, гурбан час хүрэхэ түлишэ хүүлээд, ниидэжэ ябашаhан байна.

ВАШИНГТОН. hүүлэй 14 хоног соо хоёрдохиёо США-гай обороны министр Ричард Чейни Дүтын Зүүн зүгэй оронуудта ниидэжэ ошобо. Саудовска Аравида, Бахрейндэ болон Персиин булан шадарай бусад оронуудта тэрэ хүрэбэ гээд Пентагоной түлөөлэгшэ Питер Уильямс журналистнуудтай уулзахадаа мэдээсэбэ.

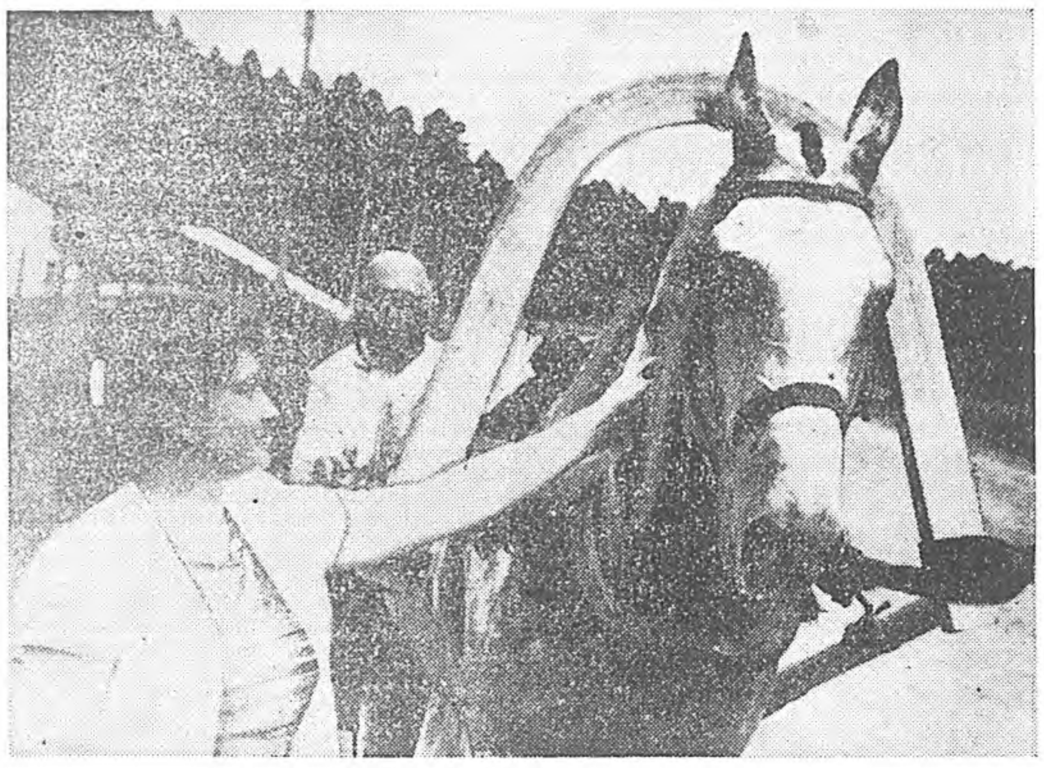
ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

СЭСЭГҮҮДЭЙ ВЫСТАВКЭ

Хадата Захааминай район огсом шэрүүн уларилтай гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ эндэ саадай болон огородой ургамалнуудые ургуулха гээшэ тон хүшэр юм. Хэды тиимэшье һаань, шадабаритай бэрхэ зон хаанаашье олдоод байдаг.

Закаменск городто сэсэгүүдэй выставкэ жэл бүри үнгэргэгдэдэг болонхой. Энэ һайн һайхан заншалта выставкэ үнгэргэлгэдэ городой болон районой эхэнэрнүүдэй соведүүд, районой байгаали хамгаалгын совет горитой хубитаяа оруулдаг гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Мүн Джидакомбинат болон городой бусад ниитын эмхинүүд выставкын спонсорнууд боложо, мүнгэ һомолдог байна. Һая үнгэргэгдэһэн выставкэдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ олон хүн хабаадаһаниинь урматай. Э. Злыгостева «Арадуудай хани барисаан» гэһэн сэсэгүүдэй композици уран гоёор бүтээһэнэйнгээ түлөө нэгэдэхи һуурида гараба. «Виктор Цойн дурасхаалда», «Ажабайдал һайхан даа» гэһэн сэсэгүүдэй композициин түлөө В. Зукол хоёрдохи һуури эзэлбэ. Выставкын эгээл эдир хабаадагша Т. Пономаревагай «Гардемаринууд, урагшаа!», «Эбтэй гэр бүлэ» гэһэн композици мүн лэ олоной магтаалда хүртэһэн байха юм.

О. БАДМАЕВА.

АГТА ХҮЛЭГҮҮДЫЕ ҺОРИГШОД

Республикын ипподром дээрэ үнгэргэгдэдэг агта хүлэгүүдэй урилдаа хараһаяа ерэһэн лэ хүн бүхэн хурдан солбон, гоё һайхан хатартай моридые харахадаа, урма зоригоо бадаранхай бусаба гээшэ. Зүгөөр эдэ эмнигүүдые хэн һургажа, һорижо, хатарша болгоноб гэжэ һонирходоггүймнай харамтай. Мүнөө зуугаад хүлэгүүд үдэр бүри урилдаанай зүргэ дээрэ гаргагдажа байдаг юм. Илангаяа хоёр, гурбан наһатай эмнигүүдые һургаха гээшэмнай гайтайхан хэрэг гэжэ мэдэдэг гээшэбди. Юуб гэхэдэ, эндэ үяанда байжа адуулагдаһан хүлэгүүд газаа гараһаар лэ элдэб эсын юумэнһээ үргэхэеэ һанаха, иишэ тиишээ жолоогоо буляалдан гүйдэг, харайдаг юм. Эмниг моридые һургадаг ипподромой моришодой дундаһаа Николай Кузнецов, Николай Тимофеев, Фёдор Добосов, Пётр Болдохонов, Иван Акулов болон бусадые нэн түрүүлэн дурдаха хэрэгтэй ха. Эдэнэр холо, ойроһоо асарагдаһан эдэ эмнигүүдээ абаһаар бэедээ дадхаажа, хазаарлажа һургадаг гээшэ. Хэдэн хоногой һүүлээр эдэнэрээ унажа, удаань тэргэ, шаргада оруулха хэрэг ёһотойл моріндо дуратайшуулай мэргэжэл болоно бшуу.

— Баряанда байһан эдэнэршни эзэнээ танижа абабал, тэрэнэйнгээ дуран соо гэхээр хойноһоош дахан һагад ябажа эхилдэг. Эгээл эндэ нюргандань мордожо үрдихэдөө, одоол жолооень абааб гэжэ омогорходог гээшэбди,— гэжэ Николай Кузнецов хөөрэнэ. —Заримдаа хирүү, муу зантай хүлэгүүдэй дайралдахада, тэдэнэртээ нилээдгүйхэн носолдожо, гартаа оруулдаг заншалтайбди,— гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Эмнигэй жолоо барижа шадаһан моришон бүхэн эдэнэрээ гоё һайханаар, хурдаар хатаруулжа һургахын тулада үдэр бүри оролдолго гаргажа байдаг. Юуб гэхэдэ, ехэ урилдаанай үедэ зүргэ дээрэ хурдаар хатаржа ябаһан зарим хүлэгүүд оодорхоёо һанадаг шуу. Иигэжэ аашалһан морин эзэнэйнгээ буруугаар жолоодоһые ойлгоходоо, муу зангаа гаргажа, өөрынгөө дуран соо хатарха, оодорхо гэжэ оролдодог гэжэ моридые һургагшад тон зүб тобшолол хэдэг. Тиимэһээ урилдаанай үедэ эдэнэрэйнгээ дурыень гутаангүй, эльбэхэ, эрхэлүүлхэһээ эхилээд, өөрынгөө бүхы шадабари гаргахада, хүнэй хани нүхэр болоһон морид үгэ дууламгай, хурдан, түргэнөөр хатархые оролдодогынь ойлгосотой. Моридые һургагшадай дундаһаа нухэд Кузнецов, Тимофеев, Добосов, Болдохонов, Аксанов, басагад Кухаренко, Акулова болон бусад илангаяа шалгардаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Компонент азарга жолоодоһон Николай Кузнецов түрүүлбэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фототекст.

Һуралсалай жэлэй урда тээхэнэ хаа хаанагүй багшанарай конференцинүүд болодог гээшэ. Закаменск хотодо болоһон конференциин һүүлээр ВЛКСМ-эй райком мүнөө жэлдэ түрүүшынхиеэ багшалхаяа байһан залуушуулда зорюул-

БАГШАНАР ТУРШАЛГА ГАРАБА

жа, «Тэрэлжэ» гэһэн кафе соо тусхай үдэшэ үнгэргэбэ. Энэ үдэшын программа соо шог ёгто зугаа наадан, аттракцион, викторина, дискотека үнгэргэгдөө, мүн дуунуудшье элбэгээр зэдэлээ.

Залуу багшанар элдэбын туршалгануудые гараа. Тэдэнэр эрдэм мэдэсээ, бэлиг шадабарияа яһала харуулаа. Залуу багшанар Баир Самбуев, Михаил Сектоев, Жаргал Жамбалов, Алла Бектяшкина гэгшэд онсо шалгараа гээд тэмдэглэлтэй. Энэ үдэшэ үнгэргэлгэдэ ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Л. Санжиева горитой хубитаяа оруулжа, бэрхэ эмхидхэлшэ байһанаа харуулаа.

Н. ГАРМАЕВА.

АЯНШАЛААД ЕРЭБЭ

Гусиноозерск хотын арбан табан залуушуул «Спутник» БММТ-гэй путевкоор Хабаровск хото ошожо, 5 үдэрые ехэ һонирхолтойгоор тэндэ үнгэргэбэ. Энэ хэдыхэн үдэрэй туршада городой бүхы дурасхаалта газарнуудтай танилсаа. Городой эзэд айлшадтаа олон юумэ харуулхые яһала оролдоһон байна. Залуушуул Алас-Дурнын сэрэгэй округой түүхын музей соо, стереофильмнүүдые, мүн Хабаровскда гастрольдо байһан Красноярскын театрай зүжэгүүдые хараа. Уран һайханай музейдэ ороходоо, Третьяковско галерейн зурагуудай нүүдэл выставкэ хараха аза талаантай байба. Дендрари хаража, тэдэ ехэ һайшаагаа. Алас-Дурнын баян байгаалиин ургамалнуудай бүхы зүйлнүүд эндэ суглуулагданхай юм. Мүн теплоходоор Амар мүрэн дээгүүр сэнгэһэниинь, амарһаниинь аяншалагшадай зүрхэ сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугдаа. Иигэжэ залуу аяншалагшад ехэл сэдьхэлээ хананхайнууд нютагаа бусажа ерээ.

С. АЮШЕЕВ.

ДУРАТАЙГААР АМАРНА

Һүүлэй үедэ манай районой ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүн зонойнгоо амаралтада онсо анхарал хандуулдаг болонхой. Үзэсхэлэн гоё байгаалитай, эм домто аршаан булагтай газарнуудта амаралтын байшангууд баригдана, шэнээр түхеэрэгдэнэ.

Хуурай гэжэ газарта Худанай совхоз амаралтын тусхай гэр барижа, зоноо амаруулдаг болонхой. Нютагай үндэр наһатайшуул, һаалишад, хонишод, механизаторнууд, ажалай болон дайнай ветерануud совхозой профкомһоо путевкэнуудые абажа амарна. Жэл соо тус совхозой 130 гаран хүн сүлөө сагаа хаража, бүлэг бүлэгөөр ерэжэ амарна гээд тэмдэглэлтэй. Район дотор Ородой, Хөөрхын совхозууд мүн лэ иимэ амаралтын байшангуудые баринхай гээд уншагшадтаа мэдээсэе.

Э. ДАРИБАЗАРОН.

МВД-һээ МЭДЭЭСЭНЭ

Август һарын һүүлшын долоон хоногой туршада республика дотор 156 гэмтэ ябадал хэгдэһэн байба. Энэ үе соо 3 хүн алуулһан, 2 эхэнэрые хүсөөр эдлэһэн, 12 ушарта зорюута доботолжо, сохиһон, юумыень тоноһон, хулиган ааша гаргаһан, 18 автомототранспорт хулгайлһан, наркотическа бодосуудые хэрэглэһэн 12 хүн баригдаһан байха юм.

Гэмтэ ябадал хэгшэдэй хэрэгые хаража үзэхэдэ, үмсын, болон гүрэнэй зөөри хулгайлагшадай тоо олошорһон байна. Улаан-Үдэ, Гусиноозёрск хотонуудта, Кабанскын, Ивалгын, Хойто-Байгалай, Прибайкалиин районуудта хулгай хэгшэдэй тоо олошорһон байха юм. Эдэнэр айлай гэрнүүдэй үүдыень, суургыень эбдэжэ гү, али түлхюур таарууллжа, үгышье һаа, сонхынь форточкоор шурган ородог байба. Гэрэй эзэдые ажал хүдэлмэридөө ошоходоо түлхюурээ дүтэ газарта нюухагүй, сонхонуудаа һайнаар хаажа гараха гэһэн Дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудай хүдэлмэрилэгшэдэй һануулдаг һэргылэмжын хэмжээнүүдые тоодоггүй ушарһаа хулгайшад эзэгүй үлэһэн гэр байрануудта ороно ха юм. Жэшээнь, августын 20-до Улаан-Үдын Октябрьска үйлсын 18-дахи «А» гэрэй 3-дахи байра руу сонхын форточкоор ороһон хулгайшан «Сатурн» магнитофон абаад тэрьелһэн байгаа. Хойто үдэшэнь Репинэй нэрэмжэтэ үйлсын 4-дэхи гэртэ түлхюур таарууллжа ороһон хулгайшад 720 түхэригэй «Весна» гэжэ үнгэтэ телевизор абаашаһан байха юм. Августын 23, 27-ной үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотын хоёр айлай гэрнүүдтэ ороһон хулгайшад 5000 түхэригэй хубсаһа хунар, мүнгэ, хоёр шэл спирт, мотоциклай гурбан мөөр, эдеэ хоолыень абаашаһан байба. Энэл һүниндөө 1905 оной Революциин нэрэмжэтэ үйлсэдэхи нэгэ байрада ороһон хулгайшан гэрэй эзэнэй нөөсэлгын книжкэ, лотерейн биледүүдые, һайн хубсаһа хунарыень абаһан байгаа.

МВД-гэй ОБХСС-эй мэдээсэһэнэй ёһоор, хубсаһа хунар наймаалдаг дэлгүүр дээрэһээ Днепропетровск хотодо ажаһуудаг Р. Э. Григорян, Н. Г. Балецкий гэгшэд колготконуудые үнэтэйгөөр наймаалжа байһаар баригдаа. Эдэнэрһээ 2307 түхэриг ба 179 колготко абтажа, мүрдэлгэ эхилээ.

«Кристалл» гэжэ заводһоо 27 шэл архи, 60 литр бензин хулгайлһан архиин заводой жолоошон Фан Гуанда, түбэй аптекын управлениин хүдэлмэришэн А. Г. Асеев гэгшэд баригдаа.

Августын 12-ой үдэр Улаан-Үдын Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсэдэхи автозаправкын 58-дахи станциин хүдэлмэри шалгагдаһан байгаа. Юуб гэхэдэ, тус станциин хүдэлмэришэн И. Н. Дружинин «Бензин үгы» гэжэ соносхоод, танилнуудтаа бензин наймаалаа ха юм. Энээнэйнгээ хажуугаар «Москвич» машинануудые заһабарилдаг станциин слесарь С. А. Иванов гэгшэтэй архидажа байһаар баригдажа, захиргаанай харюусалгада хабаадуулагдаха болобо. И. Дружинин 1780 түхэригтэ бензин наймаалһан байба.

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын үйлсэнүүдтэ үнэтэй сэнгээр тамхи наймаалһан Т. В. Алексеева, Л. О. Дамдинова, Шэтэ хотоһоо ерэһэн Л. М. Раджапов гэгшэд захиргаанай харюусалгада хабаадуулагдаба. Мүн энэ үе соо Улаан-Үдын станцида нэгэ шэл архи 25 түхэригөөр худалдаһан «Виктор» кооперативай жолоошон О. Н. Овчинников хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа..

Долоон хоногой туршада республика дотор 33 харгын-транспортна аюул боложо, 5 хүн наһа бараһан, 39-ниинь, тэрэ тоодо 3 үхибүүн хүндөөр гэмэлтэһэн байна.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй пресс-бүлэг.

Манай республикада уран һайханай гимнастикаар һоригшод тиимэшье олон бэшэ юм. Нютагаймнай басаган Вера Дамбаевада уран һайханай гимнастикаар СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэ олгохо гэһэн шиидхэбэри

СПОРТЫН МАСТЕР

СССР-эй Физкультура болон спортын талаар Гүрэнэй комитедэй баталан абаһаниинь һонирхолтойшье, баярламааршье.

Вера Дамбаева Ленинградай Лесгафтын нэрэмжэтэ физкультурын институтда һурадаг юм. Вера Магадан тосхондо түрэһэн, тэндээ дунда һургуули дүүргэһэн байна. Түрэлхидынь —Дугар-Цырен Цыбенович Цырен-Дулма Эрдынеевна хоёр Яруна нютагай хүнүүд юм.

Вера гурбадахи класснаа уран һайханай гимнастикын кружогто, Элина Петровна Бурмистровагай хэшээлнүүдтэ ябажа эхилһэн байгаа. Долоон жэлэй туршада гимнастикын орёо хүндэ, уян нугархай упражненинүүдые гүйсэдхэжэ һураһан гээшэ. Институтда орохынгоо урда тээ тэрэ Россиин, Бүхэсоюзна түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэһэн байгаа.

В. СЫДЕЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

СЕНТЯБРИИН 3-һаа 9 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Баримтата фильмүүд. 10.00—Футболой шэнжэлэл. 10.30—Смоленскын ород арадай оркестрэй концерт. 11.15—«Старый дом»—уран һайханай фильм. 12.30—«Дэлхэйе тойрон»—альманах. 13.30—Время. 14.10—Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Динамо» (Ригэ)—ЦСКА. 17.10—Изабелла Юрьева болон Вадим Козин. 18.15—Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 19.30—Время. 20.00—«Зүүн Сибирь»—киножурнал. 20.10—Мультфильм. 20.15—«Бидэ ба экономико». 21.00—«Животные Австралии крупным планом»—баримтата фильм. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—Футболой шэнжэлэл. 23.05—«Невеста по переписке»—уран һайханай фильм (Австрали). 00.30—СССР-эй арадай артист В. Третьяковой хүтэлбэри доро СССР-эй Гүрэнэй камерна оркестрэй концерт. 01.30—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35—Литература. 9-дэхи класс. 10.05—Итальян хэлэн. 11.05—«Манай саад». 11.35, 12.40—Астрономи. 11-дэхи класс. 12.05—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 13.10—«Болдиной намар»—концертнэ программа. 13.40—«Поклонись наступившему...»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. УЛ... 18.05—«Халсан» ... 18.35—Байгал. 18.50—... хотын Гүрэнэй Вл. М... нэрэмжэтэ ород драмын театрай «Корабль дураков». Авторынь—Н. Колядa. Соносхолнууд. МОСКВА... «Амгалан нойрсогты, шуулl» 21.15—Халь... тушаа үнэн зүбые һэ... хай. 21.50—Арадай ...нууд. 22.00—«Светлые ожидания»—А. Куприна... даар зүжэг. 23.15—Х... СССР-эй чемпионат ... (Ригэ)—ЦСКА.

ВТОРНИК, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Свердловскдо гэр байрын талаар тохёолдоһон хүшэр хүндэ байдал тухай баримтата фильм. 10.00—«һайхан аялгануудъ». И. Штраус. 10.45—«Майский снег»—уран һайханай фильм. 11.55—Хүгжэмтэ дамжуулга. 12.20—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.20 Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30—Время. 14.10—«Возьми меня с собой»—уран һайханай фильм. 15.25—Баримтата фильм. 17.15—«Туһаламжа эринэм»... 18.15—«Амар сайн, хүгжэм!» 18.55—«Объектив». 19.30—Время. 20.00—Политическэ темэдэ хөөрэлдөөн. 20.30—«Голубой фин»—уран һайханай фильм (Австрали). 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40—«Весы правосудия»—3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. «Будни полицейского» (Австрали). 00.05—Литературно-уран һайханай «Үгэ» программын хабсаргалта. 00.45—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15, 10.25—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.45—Оршон тойронхи дэлхэймнай. 9.55, 11.05—Француз хэлэн. 11.35, 12.35—Биологи. 6-дахи класс. 12.05—«Виктор Васнецов. Воспоминания»—баримтата фильм. 13.05—Ритмическэ гимнастика. 13.35—«Светлые ожидания»—А. Куприна рассказуудаар зүжэг. 14.55—РСФСР-эй Компартиие эмхидхэн байгуулгын съездын хоёрдохи шатын нээлтэ. УЛААН-УДЭ. 18.25—Байгал. Баримтата фильм. 19.... (буряадаар). 19.50—... үмэнэхи газар дээр... «Эхэ нютаг». 20.50—... нууд. МОСКВА. 21.00—... лан нойрсогты, ба... 21.15—Л. Кондыревой... дээрэ найруулагдаһан... 21.35—Подольскдохи ...гын-спортивна һайн... 22.00—РСФСР-эй Верховно... ведэй сессиин дневник. «Гидон Кремер Ригэдэ... цертын һүүлээр боло... рэлдөөн».

СРЕДА, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Мультфильмнүүд. 10.00—Бүхэроссиин конкурсын лауреат С. Лукин домро дээрэ наадаха. 10.15—Объектив. 10.50—«Очевидное-невероятное» гэһэн дамжуулга. 11.50—Агаарай долгиндо хүгжэм. 12.20—Литературно-уран һайханай «Үгэ» программын хабсаргалта. 13.00—Баримтата фильмүүд. 13.30—Время. 14.10—Ф. Легар. «Граф Люксембург». Москвагай Гүрэнэй опереттын театрай зүжэг. 17.15—«Манжуур». Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһээр 45 жэлэй ойдо телеочерк. 18.15—Хүүгэдтэ дамжуулга. 19.15—Мультфильм. 19.30—Время. 20.00—Л. Иванова ород дуунуудые гүйсэдхэхэ. 20.10—«Четвертое желание» — уран һайханай фильм (Австрали). 22.00—Время. 22.30—Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 22.35—«Весы правосудия»—3 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи сери. «Нечистая игра». 23.55—«Л. Троцкий». Түүхэ шэнжэлэгшэ Д. Волкогонов хөөрэхэ. 00.35—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35—Информатикын ба тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 10.05, 11.05—Немец хэлэн. 11.35, 12.35—Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 12.05—«Анри де Сен-Симон»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.05—«Гидон Кремер Ригэдэ ба концертын һүүлээр болоһон хөөрэлдөөн». 14.05—«Школа»—уран һайханай фильм. 15.35—«Пастухи Тушетии»—уран һайханай фильм. 1-дэхи... УЛААН-УДЭ. 18.25—... 18.40—«Полярный ...» баримтата фильм. 19.40—... галнууд» (буряадаар). «Байгал—бултанаймнай». 20.50—Соносхолнууд. 21.00—«Амгалан нойрсогты, гашуул!» 21.15—РСФСР-эй Верховно Соведэй сессиин дневник. 22.15—Баримтата ... 22.35—П. И. Чайковскийн ...мэнснуудые К. Лисова... сэдхэхэ. 22.50—РСФСР-эй Компартиин съезд дээрэ... Футболоор СССР-эй че... «Торпедо»—«Динамо»...

ЧЕТВЕРГ, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«День поминовения»—баримтата фильм. 10.05—Новосибирскын академгородокто фольклорно фестиваль. 10.45—Мультфильм. 11.00 — «Амар сайн, хүгжэм!» 11.40—«Л. Троцкий». Түүхэ шэнжэлэгшэ Д. Волкогонов хөөрэхэ. 12.20 — Хүүгэдтэ дамжуулга. 13.20—Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 13.30—Время. 14.10—Хүгжэм театрта, кинодо ба телевидениидэ. Композитор А. Петров. 17.15—«Несколько эпизодов из жизни двух семей в Москве и Лондоне»—баримтата фильм. 18.15—«Телеэко». 18.45—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.30—Время. 20.00—СССР-эй арадай артистка И. Архипова ород романснуудые гүйсэдхэхэ. 20.35—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 20.45—«Симфония тропического леса», «Бабак Юверия»—баримтата фильмүүд. (Австрали). 22.00—Время. 22.30—«Весы правосудия»—3 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. «Власть». 23.45—Фестивальнууд, конкурснууд, концертнүүд. 00.45—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35—Байгаали шэнжэлэлгэ. 4-дэхи класс. 10.05, 11.05—Испан хэлэн. 11.35, 12.35—Биологи. 8-дахи класс. 12.05—«Мятежный князь»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.05—Футбол. Залуушуулай командануудай дунда Европын чемпионат. Югославиин ба СССР-эй суглуулагдамал командануд. 14.45—«Пастухи Тушетии»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 16.00—Ритмическэ гимнастика. УЛААН-УДЭ. 18.05—Баримтата фильм. 18.55—Байгал. 19.10—Байгал... бэшэгүүдээр». 19.30—... Компарти. Саашадаа ... лохоб?» 20.00—«Буряад... 20.50—Соносхолнууд. 21.00—«Амгалан нойрсогты, гашуул!» 21.15—РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси... ник. 22.15—«Наадыш, гармонь». 22.45—РСФСР-эй Компартиин съезд дээр... —Футбол. Залуушуулай командануудай дунда Европын чемпионат. Югославиин ба СССР-эй суглуулагдамал командануд. 00.55—«Тетя М...» уран һайханай фильм. ... сери.

ПЯТНИЦА, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Мультфильмнүүд. 10.00—Баримтата фильм. 10.40—Фестивальнууд, конкурснууд, концертнүүд. 11.40—Жэлэй дүрбэн саг. Сентябрь. 12.40—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 13.30—Время. 18.15—Мультфильмнүүд. 18.45—Бразилиин национальна һайндэртэ—Дулдыданги бэшэ байдал соносхолгын үдэртэ. 19.30—Время. 20.00—Мультфильмнүүд. 20.20—«Штормовой мальчик»—уран һайханай фильм (Австрали). 22.00—Время. 22.30—МВД мэдээсэнэ. 22.45—Австралиин 200 жэлдэ зорюулагдаһан концерт. 24.00—Мэдээсэлнүүд соносхолнууд. 00.05—Хүгжэмтэ дамжуулга. 00.25—Шэнэ һонин. 00.40—«Машина времени» бүлэгтэй «Хараа бодол» гэһэн программа танилсуулха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—10.25—Баримтата фильм. 9.35, 10.45—Литература. 5-дахи класс. 9.55, 11.05—Англи хэлэн. 11.35, 12.35—Географи. 6-дахи класс. 12.05—«Бурда моден» дурадхана. 13.05—«Опавшие листья»—баримтата фильм. 13.55—«Бидэнэртэй хамта, бидэнэр шэнгеэр, бидэнэрһээ үлүүгээр хээ». 14.55—«Пастухи Тушетии»—уран һайханай фильм. 3-дахи сери. УЛААН-УДЭ. 17.30—Баримтата фильм. 17.40—«Манай хото—манай гэр». 18.10—Буряад хэлэнэй хэшээл. 18.35—З... дуудай «Лотос» ан... концерт. 19.20—«Нюр... шын» 750 жэлэй ойдо... Буряад ороной һонин. МО... СКВА. 21.00—«Амгалан нойр... согты, багашуул!» ... РСФСР-эй Верховно ... сессиин дневник. 22.15—... тата фильмүүд. 22.45—... эй Компартиин съезд... 23.15—Футболоор ... чемпионат. ЦСКА—... 00.50—«Тетя Мэрү...» һайханай фильм. 2-дохи...

СУББОТО, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Булагууд». 10.00—«Манай саад». 10.30—Москва хотын хореографическа коллективүүдэй концерт. 11.10—Худалдаа наймаанай һонин. 11.40—Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ. 12.40—Сергей Тарасов фортепиано дээрэ наадаха. 13.00—«Илагшад». 14.00—Корейн Арадай армиин дуу, хатарай ансамблиин концерт. 14.30—Полтавын уран зурагай музей. 14.55—«Приключения Тома Сойера и Гекльберри Финна»—үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 17.15 — «Ноша» —баримтата фильм. 18.00—«Ан амитадай аймагта». 19.00—Уласхооронын шэнжэлэл. 19.5—«Остался профиль кем-то обеденный...»—телефильм. Ана Ахматова тухай дурсалганууд. 20.50—«Хамелеон»—уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.30—СССР-эй правительствада. 22.40—«Хамелеон»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 23.45—«Птичий полет»—зүжэг. Р. Карцев, I. Ильиченко гэгшэд хабаадаха. Авторынь—М. Жванецкий. 01.20—Шэнэ һонин. 01.35—Гадаадын эстрадын артистнуудай концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—В. Пикайзен скрипкэ дээрэ наадаха. 9.50—Ногинскын драмын театрай «Свалка» гэһэн фильм-зүжэг. Авторынь—А. Дударев. 12.45—Спортивна дамжуулга. 13.50—«Мы вместе, мама»—уран һайханай фильм. 15.00—«Совет Росси»—видеоканал. 17.30—И. С. Бах. СССР-эй Гүрэнэй камерна оркестр Бранденбургын дүрбэдэхи концертые гүйсэдхэхэ. 18.00—НБА-гай ...тэ баскетболистнуудай ... США-гай чемпионат. ...ленд»—«Детройт». «Трансплантация» ... баримтата фильм. 19.50—... фильм. 20.00—«Гэр бү...» —«Амгалан нойрсогты... шуул!» 21.15—Дүрэ бу... гын барилдаагаар дэлх... пионат. 22.00—Время. РСФСР-эй Верховно ... сессиин дневник. 2... шүүлдэ мультфильмнүүд ...—«Любимые песни»—... церт. 00.50—«Двойная...» уран һайханай фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 9

ТАНКИСТНУУДАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—«Эртэ үглөөнһөө». 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэ». 12.00—Үглөөнэй наада зугаанай дамжуулга. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Элүүр энхэ байлга». 14.15—«Хүгжэмтэ киоск». 14.45—«Южные ворота агрохима»—баримтата фильм. 15.05—«Приключения Тома Сойера и Гекльберри Финна»—уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 16.10—Поэт Виктор Боковтой уулзалга. 17.10—Фотоконкурс. 17.15—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 18.30—«Арафон-15». 20.00—Мультфильм. 20.25—«Невооруженным взглядом»—уран һайханай фильм (США). 22.00—Время. 22.30—Академик Д. С. Лихачевтой танилсалга. 23.50—Баримтата фильм. 00.10—Лайма Вайкулиин концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкадэ зогсогты». 9.15—Мультфильмнүүд. 9.40—Дээдэ Доной дуунууд. 10.20—Аяншалагшадай клуб. 11.20—«Приключение маленького Мука»—үхибүүдтэ фильм. 12.30—«Хани харилсаан»—видеоканал. 15.00—«Совет Росси»—видеоканал. 17.35—«Хэрбээ тэды хүрэ...» 18.20—Мэдээсэлнүүд, с... нууд. 18.25—Уласхоо... шэнжэлэл. 19.25—«... назначила Татьяна Ш...» хүгжэмтэ фильм. 21.00—... лан нойрсогты, ба... 21.15—Дүрэ буляалда... рилдаагаар дэлхэйн че... Японһоо дамжуулагдаха... —Время. 22.30—«Мои ...» уран һайханай фильм. 2-дохи сери.

УҺАН НЭМЭНЭ

Республика дотор хабарай һүүлшын һаранууцта уһа голнууд үерлэжэ, сабшалан, бэлшээрие ундалуулдаг һааб даа. Удаань зунай, намарай һаранууцта бага зэргээр үерлөөд абадаг бэлэй. Харин байгша оной июль һарада хожомдожо ороһон хура бороо, аадарай һүүлээр Сэлэнгэ мүрэн, Сүхэ, Зэдэ голнуудай уһан нэмэжэ, абаһаар набтар газартай Новоселенгинск, Сүхын арһанай завод үерэй уһанда абтаа һэн. Дурсагдагша нютагуудта 60—80 сантиметрэй уһан сабшалан, бэлшээри эзэлһэн байгаа. Энээнэй удаа июлиин һүүлшын үдэрнүүдтэ ехээр ороһон аадар, бороогой һүүлээр Хяагтын, Сэлэнгын районуудай газар дээгүүр урдажа гарадаг гол, мүрэнүүдэй уһан ехээр нэмэжэ, зарим газарта ажахы, предприятинуудай газар, һуурин тосхонууд үерэй уһанда абтаһан байха юм.

Августын 25—27-ной үдэрнүүдтэ дахинаа ура бороо ехээр орожо, сүдхын туршада 39—72 миллиметрэй уһан ороһон байха юм. Энээнэй һүүлээр Үдэ голой, Сэлэнгэ мүрэнэй уһан нэмэжэ эхилээ ха юм. Сентябриин 2—3-най үдэрнүүдтэ Үдэ голой уһан 290, Сэлэнгэ мүрэн 280 сантиметрээр ехэхэнь.

Т. ВОРОБЬЕВА, Буряадай гидрометеорологиин түбэй начальнигай үүргые дүүргэгшэ.

Сэнхир экран

ВОСКРЕСЕНИ, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанда зорюулагдаһан спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45 — «Спортлотогой тираж». 10.00—«Эртэ үглөөнһөө». 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэ». 12.00—Үглөөнэй сэнгэлгын программа. 12.30—«Түби дэлхэйе тойрон». 13.30—Элүүр энхэ байлга. 14.15—«Бултанда зорюулагдаһан педагогико». Арадай эрдэм һуралсалай талаар СССР-эй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Ягодин телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусаха. 15.15—«Удивительный китенок»—мультфильм. 15.25—«Петух на коньках»— фильм-концерт. 16.15—«Наадыш, Ураалай гармонь». 16.45—«Үльгэрэй орондо». «Продавец снов» (уран һайханай фильм. Узбекфильм). 18.15—«Политическэ хөөрэлдөөнүүд. 19.30—«Москва—Сиэтл»—хүгжэмтэ дамжуулга. 19.50 — «Приключения растений»—телевизионно фильм. 12-дохи сери — «Император завоевателей», 13-дахи сери—«Дуб и тростник». 20.40—«Старый дом»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.30—Юрын аад, хэтэ мүнхын юумэн. 22.45—«А» программа. Роджер Уотерс. «Стена».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 11.20 — Баримтата фильмүүд. 11.45—«Таежная сказка»—мультфильм. 11.55—«Баяртай, зунай саг»—һурагшадта зорюулагдаһан киноконцерт. 12.30—Футбол. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Динамо» (Киев)—«Спартак». 14.10—«Ногоон лаампа». 14.45—Композитор А. Петров. Хүгжэм театрта, кинодо, телевидениидэ. 16.50—«Манжуур»—дэлхэй хоёрдохи дайнай дүүрэһээр 45 жэлэй ойдо зорюулагдаһан телеочерк. 17.45—Уласхооронын һонин. 18.45—Гүрэнэй Д. Шостаковичой нэрэмжэтэ квартет наадаха. 18.55—Мебель бүтээдэг үйлэдбэри тухай телеочерк. 19.30—Хүнгэн атлетикэ. Европын чемпионат. Югославиһаа дамжуулагдаха. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.30—РСФСР-эй хото городуудай телестудинууд (Хабаровск). 22.00—Время. 22.30—«Киносерпантин». 1-дэхи дубль. 23.10—Коллаж. 23.20—Киносерпантин. 2-дохи дубль.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

Хүндэ хүшэр байдалнай бултадаа коммунистнуудһаа гэжэ хэлэдэг ушарнууд олон болоо. Зүб гү? «Коммунистнууд» — Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой түрүүлэгшэ Виктор Владимирович, ахамад экономист Любовь Александровна Смолинтон тухай Н. Дегтяревой зураглал номерто б...

«Хэблэлдэ захил...» уншагшадай дурадх... лон һанамжанууд.

«Иимэ клуб бии...» Улаан-Үдын городск... на организациин т...

«Амиды үлөө һаа...» ябадалнууд тушаа ... очерк.

Редактор Р. Б. ГАРМ...

Кино, театрнууд

«Дружба»
Мультфильмы — в 9-40, «На тропе войны»— в 11-10, 13, 18-50, «Частушка. XX век»— в 14-50, «Собственными стараниями» (2 с.)— в 16-10, 20-30.

«Родина»
«Ох, уж эта Настя!»— в 10, 16, «Золотой поезд» (2 с.)— в 11-20, 18-10, «Мужчины-проказники»— в 14, 21.

«Прогресс»
Красный зал —«Раджлакшми» (2 с.)— в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-50.
Зеленый зал —«Юн...ны»— в 10, «Кокон...» 14, 16-20, 18-40, 21...

«Октябрь»
«До первой крови»... «Кинг-Конг»— в 11-1... «Кинг-Конг жив»—в ... «109-ый идет без ос...» в 15-30, 21-50.

«Восток»
«Пугало из чердачн...» — в 13-30, «Комеди...страте»— в 15, 17, ...

«Байкал»
«Семья» (2 с.)— в ...

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 37-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-90, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—1-9-79. п. Агинское 3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45. Заказ № 202.